

DANSK KAMERA SERVICE
TAGENSVEJ 100

2200 KØBENHAVN N. · TELEFON 01 · 83 87 80

Palmer Cox's tegning fra 1893, viser hængende på en af de nederste grene Kodak No. 1 eller 2 - der først kommer på markedet år 1900, under navnet "Brownie", som på den tid var en elsket tegneserie-figur af Palmer Cox.

Dansk Fotohistorisk Selskab.
Stiftet 1975.

Andet halvårs program. 1984. Referat af første halvårs møder. Auktionen i Randbøldal.	5
Danmarks Fotomuseum og Fotomuse- ets Venner. Af Sigfred Løvstad.	12
Grundtvig 200 år. Af Per Ask Nielsen.	14
Indvielse af 1880 ernes atelier i Århus. Af Poul Pedersen.	18
Herdis Jacobsen. Dansk Fotograf. Af Flemming Berendt.	23
Marthinus Petersen. Udstilling i Hadsund. Af F. Berendt.	26
NICA. Danskbygget kamera. Af F. Berendt.	29
Hvad de dog samler på! Af Alex Steinbach.	33
Fotografier - fixeret fortid med negativ fremtid. 1 Del. Af Mogens Koch og Jesper Johnsen.	36
Francois Arago. Redegørelse i Videnskaber- nes Akademi. 7 januar 1839. Ved F. Berendt.	44
Verdens ældste foto? Ved F. Berendt.	49
Praktica. Oversigt. Af F. Berendt.	52
Næste nummer af "OBJEKTIV".	53

Præsident: Andreas Trier Mørch.
Sortedam Dossering 95 A
2100 København Ø
01 26 00 21

Vicepræsident: Ole Schelde
Plantagevej 43
3460 Birkerød
02 81 20 20

Redaktør: Flemming Berendt.
Teglgaardsvej 649
3050 Humlebæk
02 19 22 99

Kasserer: Niels Resdahl Jensen.
Rygårds Alle 33 A
2900 Hellerup
01 62 09 62
Giro konto: 1 50 64 47

Bestyrelses-
medlem: Steen Nielsen.
Violvej 16
3500 Værløse
02 48 63 21

Erik Sundahl.
Eggersvej 18
2900 Hellerup
01 65 29 95

Jylland: Jan Klinksgaard.
Ved Skellet 30
6400 Sønderborg
04 43 12 43

EN JULE FEÉ

ÅRETS JULEHISTORIE.

Den 17 august 1917 blev der i den lille by Cottingley i det sydlige Wales, indleveret en rulle film til fremkaldelse.

At en KODAK film skulle fremkaldes og kopieres var der ikke noget mærkeligt i, men i dette tilfælde viste der sig noget på billederne, der var ret usædvanligt.

Da fru Wright kom for at hente sine billeder blev hun noget forbavset, da det viste sig, at på de af billederne hendes datter Elsie og dennes kusine havde optaget, det drejede sig om 5 af optagelserne, kunne man tydeligt se en række dansende feér optræde. Hun viste datteren billederne og udbad sig en nærmere forklaring.

Elsie fortalte at billederne var optaget ude i deres baghave, hvor Elsie og kusinen tit havde set disse dansende feér. De havde så en dag fået lyst til at fotografere dem med faderens fotografapparat.

Kusinen Frances med de dansende Feér.
Billedet er fra "The Strand", august 1920.

Elsies fader, Arthur Wright, tilbød det engelske tidsskrift "The Strand" billederne til brug som illustration for en artikel. De blev da første gang publiceret i 1920 i det nævnte blad. Forfatteren til artiklen var ingen ringere end den berømte mædetektiv, Sir Conan Doyle, bedre kendt som Sherlock Holmes. Sherlock Holmes' artikel handlede om alfer og Feér, og denne historie vakte en del opsigt, idet han stod inde for at sådanne væsener måtte eksistere.

Hans udsagn blev stærkt kristiseret, og kaldt naivt og barnligt. Mange kendte historikere stod bag den berømte detektiv og man tog initiativ til at få billederne grundigt undersøgt, for evt, at fastslå deres ægthed.

De blev fremsendt til en af datidens førende eksperter på dette område, fotografen Henry Snelling. Denne foretog en gennemgribende analyse af negativerne og kom til det resultat at de måtte være ægte. Han konkluderede, at negativerne kun havde været belyst een gang samt at der var "ægte" bevægelse i alle feé-figurerne, desuden afviste han, at der kunne være anvendt malede eller udklippede figurer hængt op i tråde eller lignende. Han erklærede dem for ægte.

Da kritikken efterhånden blev ganske voldsom, besluttedes det at henvende sig til det teosofiske selskab i London, hvis talsmand var Edward L. Gardner, som herefter skulle foranledige at et nyt hold billeder blev taget under streng kontrol.

Edward L. Gardner tog til den lille by Cottingley, forsynet med et antal filmruller fra KODAK, som skulle fungerer som en af kontrolanterne.

Familien Wright, ejede et af disse meget idylliske engelske "country houses". I husets baghave, der hvor vegetationen var vildtvoksende og ganske urskovsagtig, bad man de to piger om at tage en række nye billeder en sen eftermiddag midt på sommeren.

Elsie og hendes kusine Frances, tog en ny serie billeder, hvoraf 3 viste spor af Feé-figurer. Filmene blev sendt direkte til KODAK, hvor eksperter ved en forudgående mærkning kunne identificerer disse som ægte. KODAK var desuden af Gardner blevet pålagt at undersøge, om der var tegn på at filmene havde været udsat for manipulation. Firmaets eksperter kunne ikke finde tegn på nogen form for menneskelige indgreb på filmene. Men da man nødig ville involveres i den efterhånden bitre strid, konkluderede man diplomatisk i et brev, som blev offentliggjort, at forfalskning ikke kunne udelukkes.

Henry Snelling, som havde overværet optagelserne, erklærede at de to piger havde haft så kort tid til optagelserne, omkring 20 minutter, at en forfalskning på så kort tid var en umulighed.

Alt dette skete i årene omkring 1920 - siden da har videnskaben fået teknologiske muligheder, som man dengang næppe havde drømt om. I 1982 var filmene til analyse hos professor Douglas Johnson fra Computer Analysis Corporation i London. Her blev der ved hjælp af de nyeste metoder indenfor digital-datamat, et såkaldt "mikroskopøje" foretaget en række videnskabelige undersøgelser, der blev offentliggjort af institutet, hvori det bl.a. hedder:

"De fotografiske KODAK-film har kun været udsat for lys een gang og her taler vi om sollys. Samtlige film er optaget udendørs og kan derfor ikke være fremstillet i et studie. Sollysets tæthed er målt ens på alle billederne, og samtlige skikkelser har været i bevægelse under optagelsen.

Fe-figurerne er på filmene mellem 10-12 cm høje og kan på ingen måde være "overført" på filmene viser de meget store forstørrelser og analyser, der teknisk er foretaget. Man bekræfter samtidig analyserne fra 1920 og siger, at så vidt vi kan se og måle, er der ikke tale om forfalskninger".

Man har desuden to edssvorne erklæringer fra de to damer. Den ene, Elsie Wright døde i 1980.

Fotohistorisk er denne historie ganske interessant. Vi har nu adskillige gange, her i "Objektiv" beskæftiget os med "uforklarlige fotografier" eller fotografiske gåder. Enkelte af disse historier kan der rejses berettiget tvivl om, men denne historie her er "ganske sand", og vil man ikke tro den - så må det tilrådes, at man ruster sig med et moderne, lysstærkt, skarptegnende objektiv påsat et motordrevet kamerahus og begive sig ud i baghaven, lunden eller ved mosen, sætte sig ned og vente på at de vidunderlige skabninger, feérne skal dukke op - i ventetiden bør man nyde den dejlige natur.

Litteratur:

The Strand. 1920.
Arthur Conan Doyle, breve 1921.
Computer Analyses. 1982.
Erklæring fra E. Wright. 1980.

NB: Brug KODAK-film.

Møderækken 1 halvår 1984

Som barn lær gode manerer
Som ung lær at beherske dig
Som midaldrende vær retsindig
Som gammel giv gode råd
I tidens fylde dø med fred.

Torsdag den 19. Januar 1984:

Man kan lære meget af disse vise ord, og når man har læst Ingolf Boisens bog "Klip fra en filmmands liv" kan man med store forventninger se hen til denne aften. "Karsten Nibur i det lykkelige Arabien" vil indlede mødet og derefter vil I.B. fortælle om hvordan man filmede og fotograferede under besættelsen i årene 1940-45. Hertil vises Dias. Medlemmer der måtte have Dansk fotografica fra disse år er velkommen til at vise det frem.

Torsdag den 16. Februar 1984:

Ønsket om at se gamle film optaget af Kgl. hoffotograf Peter Elfelt vil i aften blive opfyldt. Lederen af Danmarks Radios filmhistoriske arkiv vil vise et udpluk af Peter Elfelts enorme produktion af halv og heldokumentariske film. Fuldmægtig Ole Brage vil desuden fortælle om det "fotohistoriske" i sådant et arkiv.

Torsdag den 15. Marts 1984:

Det skulle være unødvendigt at præsentere Viggo Rivad. Danmarks svar på Henri Cartier-Bresson, denne evne til at skildre "LIVET" som det er, usminket og realistisk, men på en sådan måde at den fotograferedes værdighed ikke krænkes. Under titlen "Det nødvendige udstyr" skal vi høre om hans "Isenkram", desuden vises en serie dias fra en rejse til KINA. Medlemmerne opfordres til at medtage nyerehvervet fotolitteratur.

Torsdag den 12. April 1984:

Erik Nørgaard, er der nogen som ikke kender hans bøger? "En verden af gamle billeder" - Nørgaard har samlet billeder og tekster i snart en menneskealder og har til denne aften håndplukket en serie der vil blive vist. Og for de som kender hans bøger, vil vide at det bestemt ikke vil blive kedeligt

NB: Denne TORS DAG er den anden i måneden. Noter dette i kalenderen.

ALT SKER I MØDELOKALERNE: MEDBORGERHUSET= ÅRHUSGADE 103. KBH. Ø.

REFERAT AF MØDER

September mødet:

Fotografiet som billede og historisk kildemateriale - under denne titel stiftede vi bekendskab med Hr. G.O. Svane. Foredraget var delt op i to afsnit, hvoraf det første nok var hovedsagelig fotohistorisk.

Denne fine "indføring" i fotohistorien og den fotografiske tidsalder, var simpelt hen perfektibel og mangesidig. Foredraget vil blive bragt i "Objektiv" til næste år.

Anden del var Hr. Svanes, man fristes til at bruge ordet "svanesang" og advarsel om den billedkultur, der er ved at gå til grunde i vore museer.

Vi fik en teknisk og intrikat, men dog forståelig indsigt i de teknikker, man i dag råder over. Personlig så jeg for nylig på Jægerspris slot, hvorledes de to sidst optagne billeder af grevinde Danner er ved at forsvinde. Man må håbe d'herres museumsinspektører snarest indser hvad de er ved at miste.

Dansk Museumstjeneste, som er etableret på privat basis af Hr. G.O. Svane, ser vi fra nu af med glæde som medlem af D.F.S.

Oktober mødet:

To store bygningsværker blev skabt i Danmark for snart 50 år siden, Grundtvigskirken og Lillebæltsbroen.

Fotohistorie er mange ting, også det at fastholde et udviklingstrin. Det er præcist hvad Hr. Arkt. Asger Rasmussen har gjort med sin Leica. Som ansat medarbejder hos Monberg og Thorsen har han haft mulighed for at følge dette gigantiske brobygningsarbejde, igennem alle dets faser.

Det var en fryd, at se disse meget sirligt og præcist optagne billeder. Arkitektens øje kunne fornemmes i hvert billede. Skridt for skridt var vi med på pletten og fulgte arbejdets gang.

Niels Resdahl Jensen har stået for repro-arbejdet og kommenterede i fineste ingeniør-stil broens opførelse.

Dia-serien vil indgå i D.F.S. arkiv.

Fra Danmarks Radios historiske arkiv blev der vist en 13 minutters film om broens indvielse i 1935.

H.M. Kongen, honoratiores, sønderbrydning af silkesnoren, det første lyntog kører over o.s.v. - en film, der på fin måde supplerede de faste dia-billeder.

Det skulle vise sig, at vi havde aftenens fotohistoriske højdepunkt tilgode. Under titlen "en serie sjældne gamle billeder fra Japan" - ved Hr. Vagn Wiberg Sørensen.

Som Vagn sagde: Man spadserer en tur på loppetorvet ved Frederiksberg Rådhus, og der finder man et album med håndkollerede billeder der ville få enhver etnografs tænder til at løbe i vand.

Det menes tilligemed, at optagelserne er foretaget af Japans første store fotograf Kusakabe Kimbai. So billeder i formatet 9x14 cm, indsat i et meget smukt træ-lak album med udskæringer på omslaget.

Billederne er optaget i perioden omkring 1880 i Nakasaki. Vagn Sørensen havde desuden, med stor grundighed sat sig ind i Japans kulturhistoriske og politiske forhold, og med denne viden krydrede han sin forevisning.

En sand perle af kulturhistoriske og ikke mindst fotohistoriske oplysninger. Endnu et eksempel på vore medlemmers interesse og muligheder for at bevare og redde fotohistoriske værdier.

En tak til Vagn, for at vi måtte låne billederne til affotografering.

En fin aften, med næsten 30 mennesker tilstede.

Dia-serie vil indgå i D.F.S. arkiv.

Auktionen den 24. September.

Andreas Trier Mørchs stemme lød kold og rolig: En, to, - tre, kap af. Ballonen steg, om end langsomt til vejrs, denne dejlige Lørdag eftermiddag. Omkring 40 medlemmer iagtog med spænding denne første foto-historiske ballons opstigning. Man hørte røster som: "Den går ikke Granberg", men andre røster, og de var nok i flertal, var begejstret for opstigningen.

På nogle få undtagelser nær, var der ikke de sjældne sager at se på bordene ved selve auktionen, men suppleret med loppemarkedet - holdt ballonen sig lige svævende over polen. Stemningen var så "småningom" kommet i højde, og vi havde nogle hyggelige timer sammen. Enkelte medlemmer sås fra provinsen.

Hvis styrelinerne bliver korrigeret til næste år, vil vil ballonturen blive helt overjordisk svævende.

Isenkram, Isenkram, bare lykke og så på en Lørdag.

(Rio) BRAVO! i Randbøldal.

Den 15. Oktober 1983.

For anden gang havde vore jyske medlemmer sat hinanden stævne på Randbøldal kro.

Denne gang til "rigtig" auktion med tilhørende fotohistorisk indslag. Kylene Topps foredrag på bånd, med tilhørende billeder fra hendes bog: "Dengang i Odense" blev vist. Omkring 25 medlemmer var tilstede ved mødet.

Efter den indledende velkomstceremoni blev det fotohistoriske indslag afviklet.

Ved middagstid havde "kro-mutter" i køkkenet frembragt den lækreste "Hubertus-steq", mindre kan ikke gøre det i det jyske, som dessert sveske-trifli. Nok var det et lækkert måltid, men hvad er kulinariske nydelser sammenlignet med "isenkram" - de mange kufferter, papæsker og kasser stod i et hjørne og ventede på at blive pakket ud.

Men jyderne forstår at skabe snænding og dramatik, man måtte pænt vente på, at klokken skulle blive 13.00. Til denne auktion var der mange fine sager. Der blev solgt for næsten Kr. 2.500, hvilket giver Kr. 500, til den fælles kasse. Bravo.

Omsider blev "ulvene" sluppet løs, om det er værre end i København er nok svært at afgøre, men sjovt er det. Der kunne ses flere Leica'er, et større Contax-udstyr, adskillige maghoni-kameraer, en flyver Robot, Retina Reflex, desuden en del 8 og 16 mm udstyr, samt diverse bøger, nye og gamle.

Der blev handlet, som kun jyder kan handle, men trods alt var der vist ikke mange der gik tomhændet hjem. Midt i loppe-markedet holdt man en lille kaffepause. Klokken 17.30 var tiden ved at rinde ud, og man kunne sige farvel til hinanden og på gensyn. Endnu engang havde man haft nogle hyggelige timer sammen. Og man var enige om, at dette måtte gentages. Næste gang med et fotohistorisk indslag "in live".

For de jyder, som var bekvemt for, om sjællænderne fandt hjem, kan jeg oplyse, at alle er dukket op på deres respektive bopladser.

Leo Østergård, Kaj Kempel, Ole Knudsen og Per Kullenberg beundrer "isenkram".

Dagtur For Samlere!

Af Steen Nielsen.

Lørdag den 8. oktober mødtes 15 medlemmer af DFS for at deltage i efterårets ekskursion til 2 af vore samlere af fotografica.

Det var lykkedes at overtale Claus Neble til at være chauffør på turen, og han ankom da også efter planen til Hovedbanegården, hvor der blev parkeret "under uret".

Da der efter nogen tid, stadig ikke var kommet nogle deltagere til turen, stod det klart, at der måtte være mere end et ur på banegården.

Da alle var samlet gik turen mod St. Hedinge,, hvor vi besøgte Ørsted Bagger, som gæstfrit fremviste ikke kun Rolleiflexer, men en alsidig samling af apparater fra en bred tidsperiode. Jeg tror, at de fleste var meget overraskede over samlingens størrelse, især når det tages i betragtning, at Ørsted Bagger kun har samlet i 6-7 år.

Fra St. Hedinge fortsatte vi til Præstø, hvor der blev serveret en god frokost i hyggelige omgivelser på den lokale kro. Der var her rig lejlighed til at få en interessant fotosnak.

Med en times forsinkelse gik turen til Tingsted, lige nord for Nykøbing F, hvor et righoldigt kaffebord ventede i charmerende landlige omgivelser.

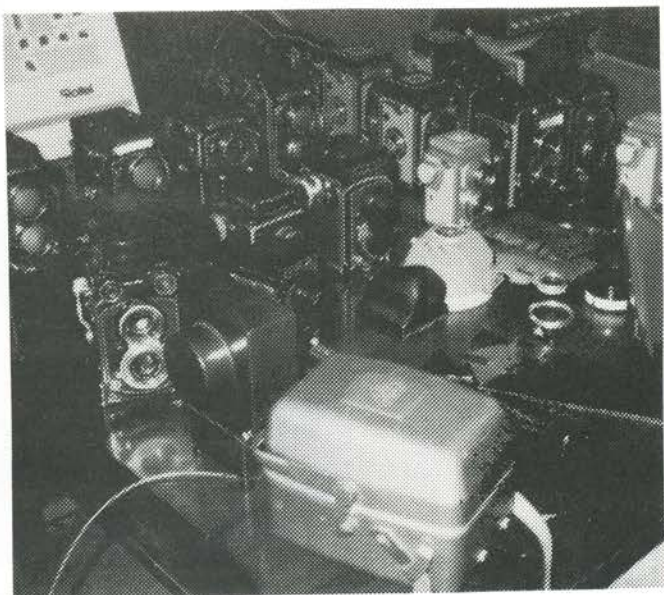
Vor vært, Alex Steinbach, fremviste derefter sin fantastisk velordnede, fine samling af bl.a. tidlige klappameraer samt stereoapparat. Jeg er sikker på, at vi er nogle stykker, der beundrede Alex for den systematik og atmosfære, han havde formået at skabe omkring sin samling.

Efter besøget satte vi ved 18-tiden atter kursen mod København.

Jeg kan vist på alle deltagernes vegne varmt takke vore 2 værter og turens arrangør for en lærerig og særdeles hyggelig tur.

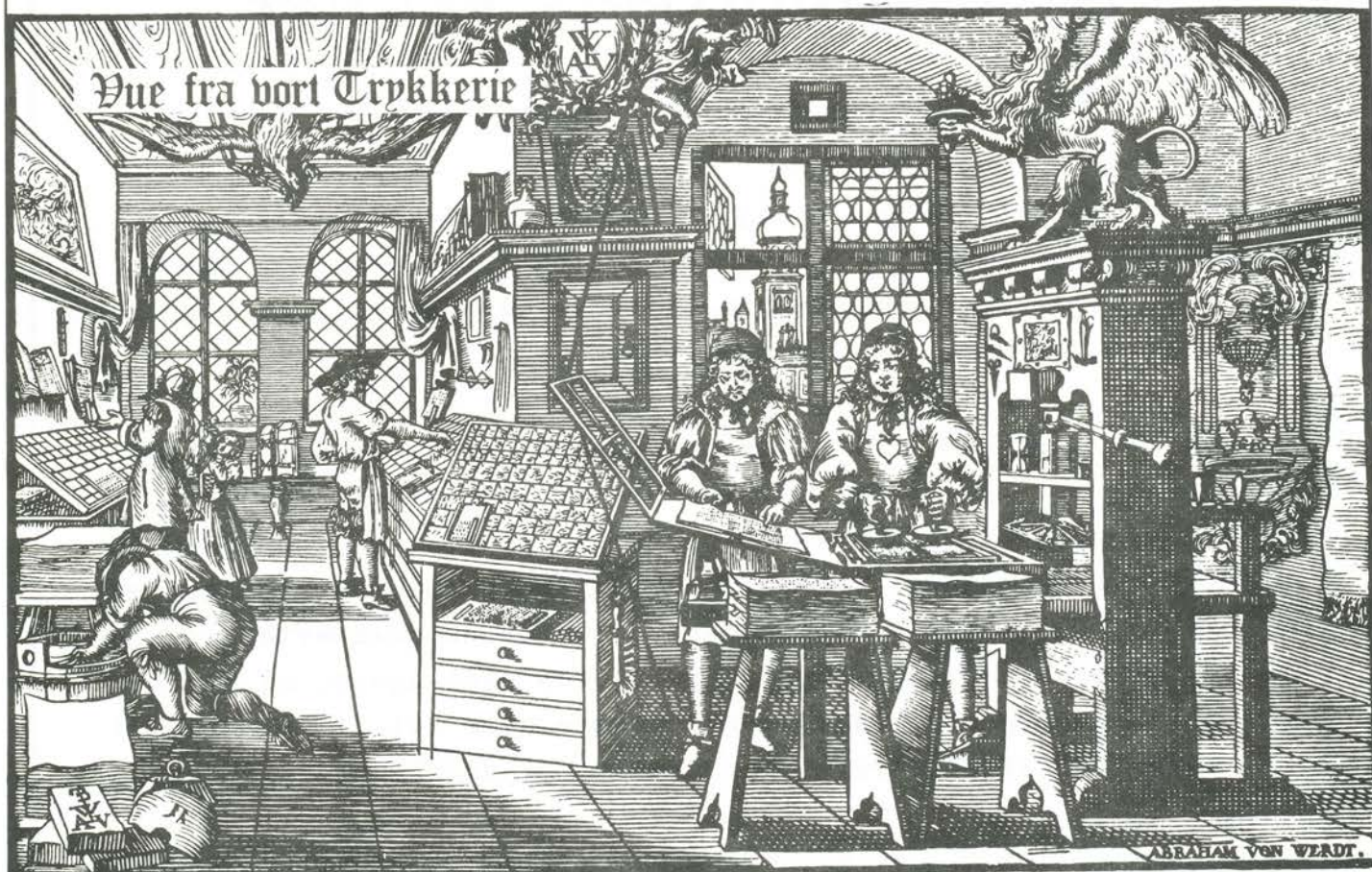

Alex Steinbachs apparatsamling blev beundret og diskuteret af "fagfolk".

Ørsted-Baggers Rolleiflex-"dåser" var nok et syn værd.

Tryksager udi alle maader
udfoeres til Eders fulde
tilfredsstillelse imod rimelig
honorering

Eders ærboedige
Joenssons Bogtrykkerie

01 50 79 72

Danmarks Fotomuseum og Fotomuseets Venner.

Af museumsleder Sigfred Løvstad.

Et museum for f o t o g r a f i er ved at opstå. De uofficielle forarbejder har stået på meget, meget længe. De mange, der har fulgt den megen snakken om emnet, har vel til tider spurgt sig selv - mon det overhovedet bliver til noget.

Som det vil være OBJEKTIV's læsere bekendt, er fotomuseets oprettelse nu en realitet. Siden den 1. Juli 1983 er der blevet arbejdet på sagen i den bygning som Herning byråd har stillet til rådighed for formålet. Den 1 oktober rykkede Specialarbejderskolen endeligt og definitivt ud, og siden har der kunnet høres håndværkerlarm mange steder. Netop nu ultimo oktober er maleren gået igang, og om tre uger skulle de første udstillingsrum være klar til at rykke ind i med montre. Derefter forestår et stort arbejde med at arrangere tingene.

Den officielle åbningsdato er sat til den 3 marts 1984.

Ganske meget skal nåes inden denne dag oprinder, men jeg kan berolige med at tidsplanen indtil nu holdes.

Sideløbende med bygningens renovering til museumsformål, arbejder 2 langtidsledige samt undertegnede på at istandgøre og registrere samlingerne. Dette arbejde vil langfra være tilendebragt når museet åbner. Altså må vi koncentrere os om det, som skal vises i den første udstilling.

Fotomuseets venner.

Af flere indlysende grunde er det ønskeligt at organisere en vennekreds omkring dette museum. For det første ved fotomuseets bestyrelse og dets leder, at der er en stor interesse blandt "fotofolket" for dette museum. Det har vi fået beviser for ved utallige lejligheder. For det andet er en venne - og støttekreds en nødvendighed. Herning by har ydet et betydeligt bidrag, og fra fotografiske organisationer foreligger der dels tilsagn, dels allerede direkte kontakt støtte - navnlig til dækning af en del af driftudgifterne.

Disse linier skrives den 27 oktober. I morgen aften stiftes i museets lokaler "Fotomuseets Venner". Der foreligger forslag til vedtægter, og oplæg til venneforeningens udfoldelsesmønster. Meningen med disse linier er at forhåndorientere. Snarest efter at foreningen er begyndt at fungere vil der udgå invitation til gennem medlemskab at være med til opbygningen af Danmarks Fotomuseum.

Fotomuseet vil få to afdelinger. Den ene kommer til at omfatte fotografiets tekniske side. Her vil udviklingen siden det begyndte blive søgt beskrevet i koncentreret form ved opdeling i 10-års perioder. Hvert tiår har haft SIN udvikling, har haft sit særlige bidrag til forbedring og yderligere fuldkommengørelse af den fotografiske teknik.

Den anden afdeling vil komme til at bestå af RESULTATERNE. Gennem skiftende billedudstillinger, vil fotografer fra ind og udland vise deres formåen. Vise verden, som de ser den gennem deres kamera. Ikke blot nutidens fotografer, men også fortidens, vil der blive lejlighed til at stifte bekendskab med. Ved samarbejde med andre institutioner i landet, håbes der på at skaffe virkelig seværdige udstillinger frem.

Tag positivt mod invitationen fra "FOTOMUSEETS VENNER", når den om et stykke tid dukker op.

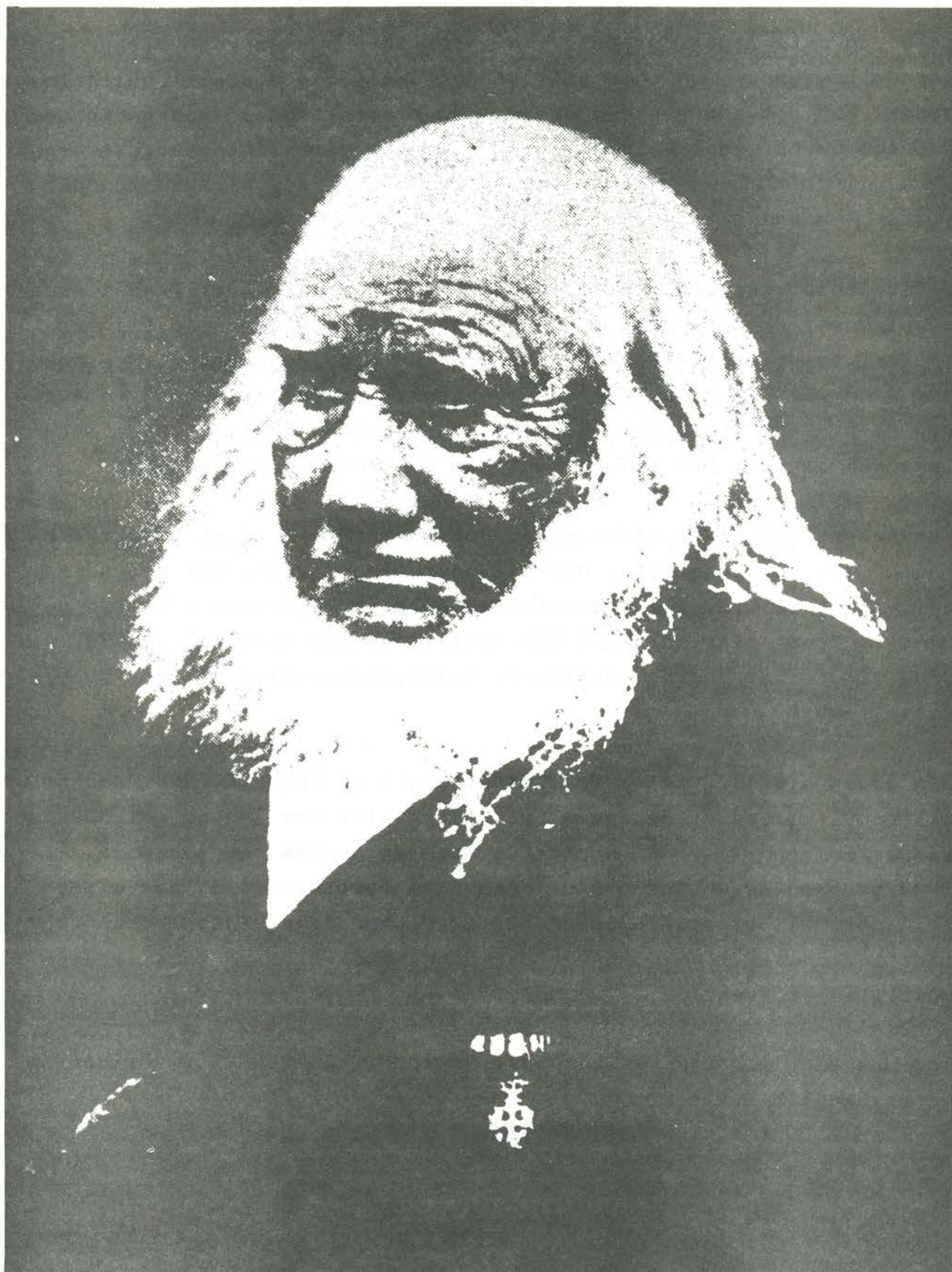
DANMARKS FOTOMUSEUM

(under opbygning -
åbner i marts 1984)

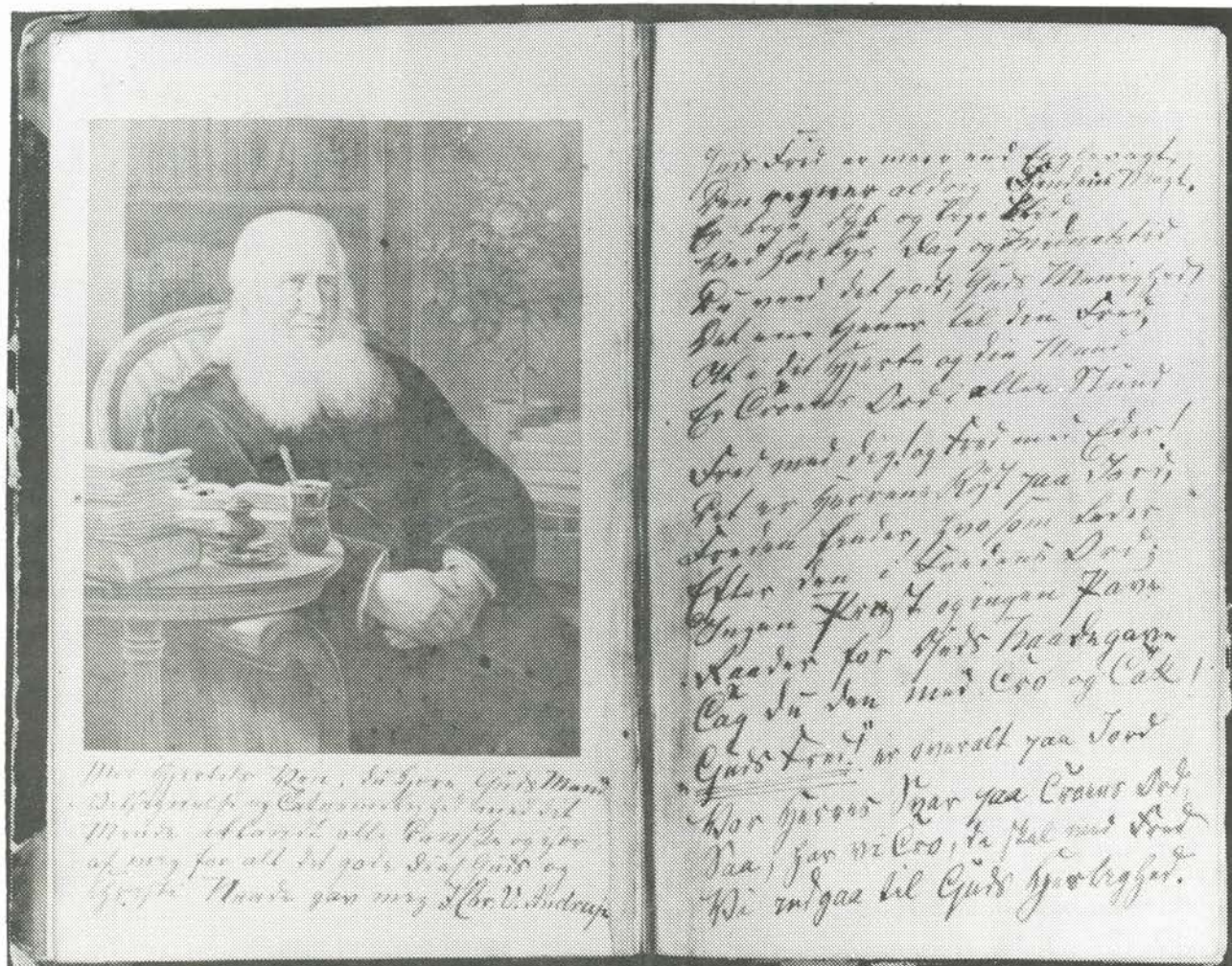
Post til fotomuseet
bedes puttet i brev-
sprækken her.

-14
N.F.S.G.-200 ÅR!

Af Per Ask Nielsen.

N.F.S. Grundtvig fotograferet 6 dage før sin død. Portrættet er optaget af fotograf Lønborg den 27 august 1872. (11X9,4 cm).

Prædikener af N.F.S. Grundtvig i Frederiks-Kirken
1832-39 (Evangelierne). Et udvalg ved C.J. Brandt
udgivet Kjøbenhavn 1875 på Karl Sckønbergs forlag.
Indklæbet: Fotoreproduktion efter Wilhelm Marstrands
(1810-73) maleri af Grundtvig i studerekammeret, ori-
ginaltryk af sang ved Grundvigs begravelse (sign: Kr.P.)

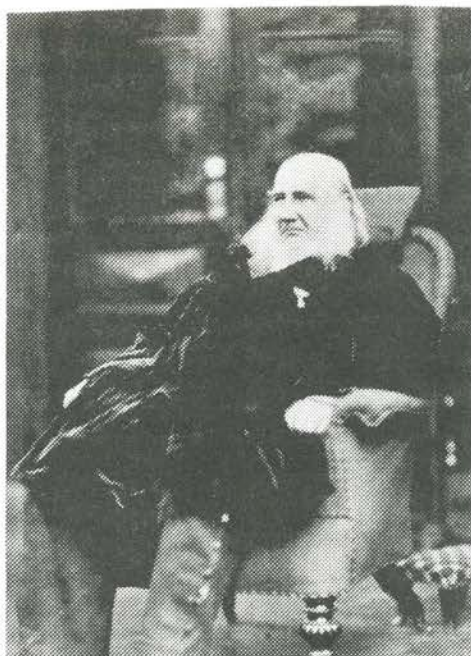
Et billede - her et fotografi af et maleri - har altid været noget af det vigtigste når et minde skulde bevares. Her et smukt eksempel. Et indklæbet fotografi med tilføjet hyldest og tak: Mit Hjertes Ven, Du kjære Guds Mand, Velsignelse og Taknemmelighed mod dit Minde i blandt alle Danske og især af mig for alt det gode Du af Guds og Kristi Naade gav mig. J.Chr.V. Andrup.

Hvem denne Andrup er, ved vi endnu ikke, men det er sandsynligvis en nær ven af digteren eftersom familierne Andrup og Grundtvig er beslægtede ved giftermål først i 1800 tallet.

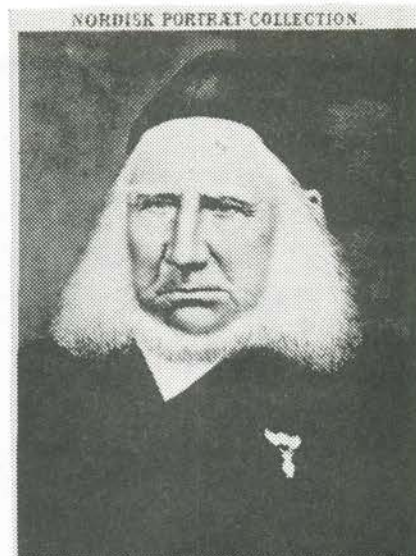
Teksten på den modsatte side er fra salmen: Guds Fred er mer end Englevagt.

Budtz Müller 1863

1939. 11. 61.
CABINET PORTRAIT
Bodtz Müller & Co. Fotograf & Kunstner
Kjøbenhavn

N. F. S. GRUNDTVIG.

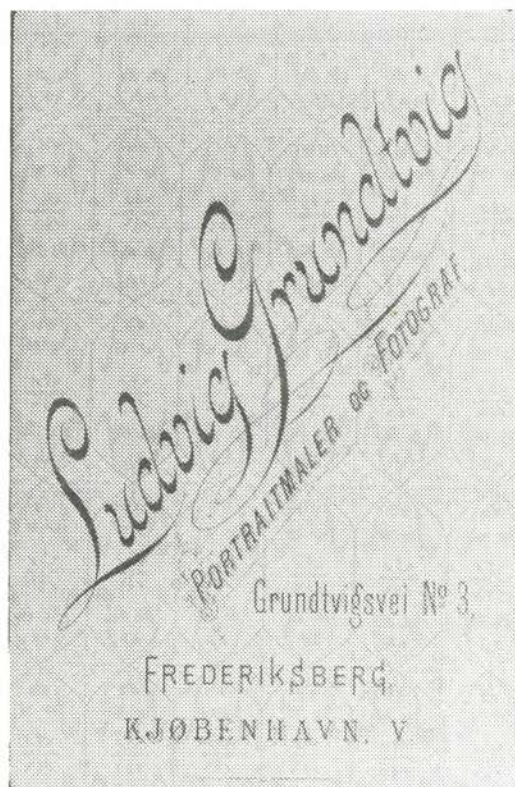
ERERET
Bodtz Müller & Co. Fotograf & Kunstner.

Grundtvig-portrætter lavet af svigersønnen Kgl. Hoffotograf Bertel Chr. Budtz Müller. Nr. 3 og 4 er eksempler på masseproducerede udgaver i Cabinet og Visitkort størrelse.

I talrige dagblads-annoncer ser man hvor populært det var at samle danske personligheds fotografiske portrætter. Man kender oplagstal på 80.000 eksemplarer, og når så dertil kommer at de populære ansigter fandtes i flere forlags sortimenter, kan det nemt tænkes at for eksempel Grundtvig har været afsat til flere hundredtusinde danske hjemalbummer. At Grundtvig havde tætte relationer til fotografiens verden har nok ikke gjort udbuddet mindre.

Et år senere end svigersønnen Budtz Müller, startede sønnen Ludvig Grundtvig (1836-1901) i 1863 som fotograf. Forud var gået en uddannelse som kunstmaler, og dette skilte han med på sine visitkortbagsider.

Iøvrigt brugte han foto som forlæg til mange af sine malerier.

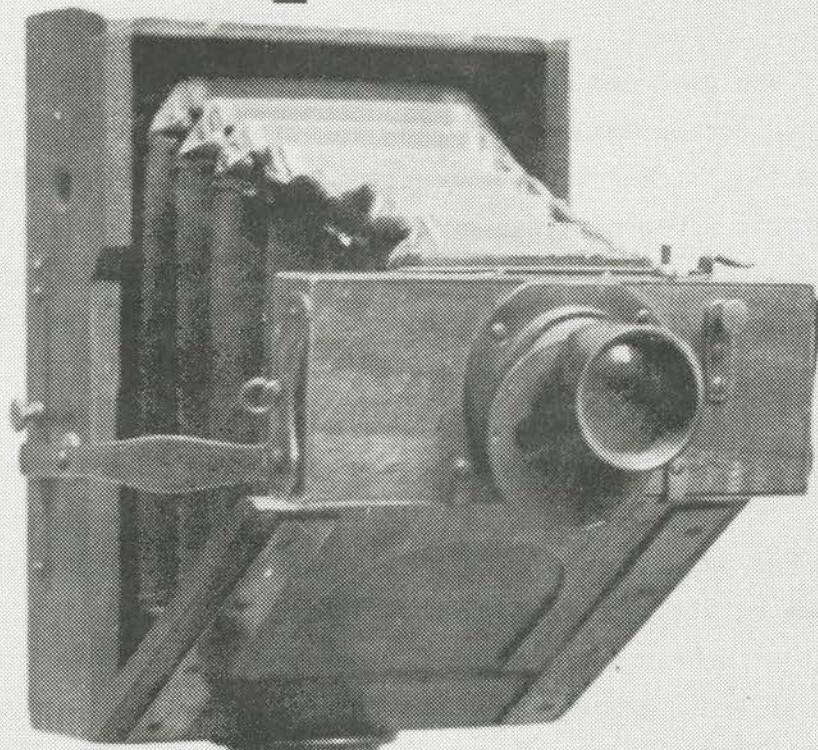
Litteratur:

Bjørn Ochsner: Fotografer i og fra Danmark indtil år 1900.

Kristian Seeberg: 100 år i fotografiens tjeneste.

FAG FOTO.

?

OPLYSNINGER SØGES PÅ DETTE APPARAT.

FREDERIKSBERG ALLE 29
1829 KØBENHAVN V

ÅBNINGSTIDER:
Ti, On, Fr, KL. 13-17
LØRDAG KL. 10-13

OPEN BY APPOINTMENT
01 22 44 91
APPARATER FRA TIDEN.

18 En indvielse!

Af Poul Pedersen.
"Den gamle By" -
Århus den 28/10-1983.

Det tog 13 år inden fotografien rigtigt kom til verden. Det første kendte billede blev taget af franskmændene Niepce 1826, men først 1839 var processen så gennearbejdet, at den kunne patenteres. Den franske stat købte patentet i september måned og stillede straks den fotografiske proces til fri rådighed for hele verden - dog med undtagelse af England!

Meget hurtigt bredte fotografien sig som en epidemi over hele verden.

Knap så hurtigt er det gået med at oprette et fotografisk museum.

I 1948 blev far forstander på den ene af Dansk Fotografisk Forenings fagskoler, der lå her i Århus. Som et led i undervisningen - der også omfattede fotografiens udviklingshistorie - begyndte far at indsamle ældre fotografisk udstyr og litteratur. Ja, enkelte dele af samlingen, nogle daguerreotypier, går tilbage til 100 årsudstillingen på Charlottenborg september 1939, som far var med til at arrangere.

Samlingen fik efterhånden et betydeligt omfang, det kneb, at den kunne være på fagskolen, og mange af de større genstande stod på loftet i Guldsmedegade.

Den 20 april 1956 har Jyllandsposten en omtale af samlingen under overskriften: Kunde man blot lave et atelier fra firserne. I artiklen bliver far spurgt, om det ikke var noget at anbringe de gamle fotografiapparater i "Den gamle By" - Jo, det kunne for så vidt være en meget passende ramme om tingene, hvis der f.eks. blev oprettet et atelier fra firserne eller noget i den retning.

To år senere blev skolen nedlagt, og den daværende direktør for "Den gamle By", Helge Søgaard åbnede de allerede dengang trange magasiner for samlingen, der blev anbragt som et depositum, tilhørende Dansk Fotografisk Forening.

Sidst på året 1961 nedlagde fotograf Frederik Borch sit atelier på Clemensbro, der havde stået så godt som uændret siden 1909. Også dette udstyr samt alle negativer - fik plads her på museet.

Billedbladet havde januar 1962 en reportage fra Borchs atelier. Den slutter med at fortælle, at Thomas Pedersen gennem adskillige år har samlet foto-rariteter sammen med henblik på at få åbnet et fotografisk museum i "Den gamle By", og nu dumpede pludselig et helt atelier fra århundredskiftet ned i hans turban. "Find en bygning, der egner sig til atelier", sagde museumsdirektør Helge Søgaard til Thomas Pedersen - "det vil "Den gamle By" gerne have fat på".

I 1979 fejrer Dansk Fotografisk Forening sin 100 års fødselsdag ved en vandrestilling, der bl.a. også kommer til Århus Kunstmuseum. Der vist et udsøgt udvalg fra museets fotografiske-samling. Udstillingens hovednummer var dog et atelier fra firserne med tilhørende arbejdsrum og mørkekammer, indrettet i samarbejde med Hans Lassen fra "Den gamle By".

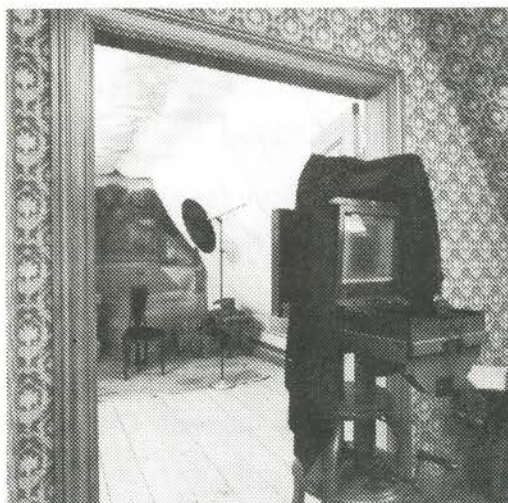
1880 – ATELIER

FOTO: Poul Pedersen.

Allerede i midten af 1840'erne var der i København flere daguerreotypister, der havde indrettet sig med eget atelier og snart opstod der også fotografatelier i købstæderne: mange af fotografene var i den første tid folk, der havde haft andre professioner, kunstmalere, musikere eller lignende, - men snart blev fotografene folk, som havde lært faget, enten her eller i udlandet. Alle fulgte de med i den tekniske udvikling fra daguerreotypi til fotografi, fra aftryk på sølvplade til papiraftryk.

I 1860'erne blev portrætfotografiet i visitkortformat stærkt udbredt, og man forærede jævnligt sit portræt bort til venner og bekendte: når H.C. Andersen, - der elskede at lade sig "tage af" - var på rejse, havde han gerne et større antal billeder af sig selv i visitkortformat med i bagagen for at give dem til venner og beundrere. Fotografiet fik en væsentlig plads i omgangsformerne. Men også fotografier i kabinetsformat blev en yndet (omend kostbarere) gave.

Som følge heraf voksede antallet af fotografer og fotoatelier, og det var naturligt for Henrik Ibsen at lade hovedpersonen i "Vildanden" være fotograf. 1884.

Venteværelse og kig ind i dagslysatelier, med gardiner trukket for ovenlysviduerne.

20 Ateliet var udstyret med en imponerende baggrund, viftepalme, nakkestøtte.

pan-mache piller og halustrade og næsten ægte træstube. Foran ateliet stod flere montre fyldt med gamle apparater og daguerreotypier.

Vort håb med denne udstilling var at vise, at der i "Den gamle By" var materiale til et fotografisk museum.

I forbindelse med udstillingen foretog Rudi Hass fra fotograffagets skole i Randers en omhyggelig registrering af samlingens 3-400 genstande - (1982 efterfulgt af en lignende omhyggelig registrering af litteratursamlingen).

Kort efter havde forbundformand Knud Christensen fra Fotografisk Landsforbund en veloplagt artikel i flere fotografiske fagblade, hvor han talte om at oprette et fotografisk museum på den nye Industrimuseum i Horsens. Sammen med en række andre interesserede blev jeg inviteret til et orienterende møde i Horsens, hvor det også lykkedes at få Kristian Jakobsen fra Århus Kunstmuseum og Hans Lassen fra "Den gamle By" med.

Det blev hurtigt klart, at der nærmest var ansats til en hel epidemi med hensyn til oprettelse af fotografiske museer. Dette orienterende møde blev starten til en længere møderække som Hans Lassen var vært for her i Møllesalen i Århus.

Kristian Jakobsen udkastede ideen til en nyskabelse indenfor museumsverdenen, en "paraply-organisation", der skulle dække 4 forskellige museer i det midtjyske område - med hver sit speciale.

Købstadsmuseet "Den gamle By" - et atelier fra 80'erne med tilhørende arbejdsrum og privat beboelse, samt mulighed for at vise tidligere arbejdsprocesser. Hovedvægten skulle lægges på den håndværksmæssige side af fotografien.

Industrimuseet i Horsens skulle tage sig af den mere industrielle side af fotografien, især perioden efter 1900, og belyse sammenhængen med de andre grafiske fag. Desuden skulle der her være mulighed for, at åbne værksteder, hvor man kunne arbejde med ældre fotografiske processer.

Århus Kunstmuseum skulle tage sig af det fotografiske billede både som visuelt kommunikationsmiddel og som kunstnerisk udtryksform.

Museet i Herning, hovedsagelig bygget op over Løvstads kæmpesamling af apparatur, skulle lægge hovedvægten på kameraets udvikling helt op til vore dage.

Denne møderække ebbede ud, uden at det var lykkedes at få dannet en sådan "paraply-organisation". Juli 1983 oprettedes Danmarks Fotomuseum i Herning, og man stiler efter at åbne museet for publikum til marts 1984. Nationalmuseets omfattende materiale i Brede ser ud til at ville blive deponeret i Herning.

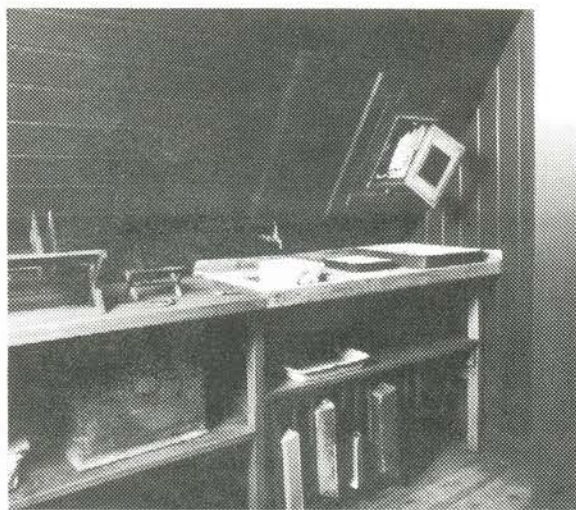
Jeg vil håbe, der i fremtiden vil vise sig mulighed for et frugtbart samarbejde mellem de forskellige museer, dels gennem deponeringsaftaler for genstande, der hører naturligt hjemme på et andet museum, dels gennem fælles publikumshenvendelse.

Et fotografisk atelier indeholdt udover selve atelieret et venteværelse og arbejdsrum. I atelieret (et dagslysatelier, da det var vanskeligt ad kunstig vej at tilvejebringe en tilstrækkelig god belysning) fandtes fotografens kamera med glasplader og desuden diverse baggrunde, møbler og sætstykker som kunne skabe det rette miljø omkring den der skulle portrætteres. Baggrunden - malet gråt i gråt eller et prægtigt interieur, og hertil hørte så forskellige sætstykker (balustrader, træstubbe o.l.) og møbler (havebænke, sekretærer, klaverer med regulerbar ryg og dertil en nakkestiver til at holde modellens hoved fast under den ofte langvarige exponering).

Det er et atelier af denne type vi ser på billederne. Inventaret stammer væsentligt fra ældre århusianske fotografer. Fotograf Poul Pedersen og faglærer Rudi Hass, begge medlemmer af D.F.S. har som sagkyndige rådgivere forestået indretningen. Det hele kan nydes i "Den gamle By" - Århus. Kannikegadehuset.

1

2

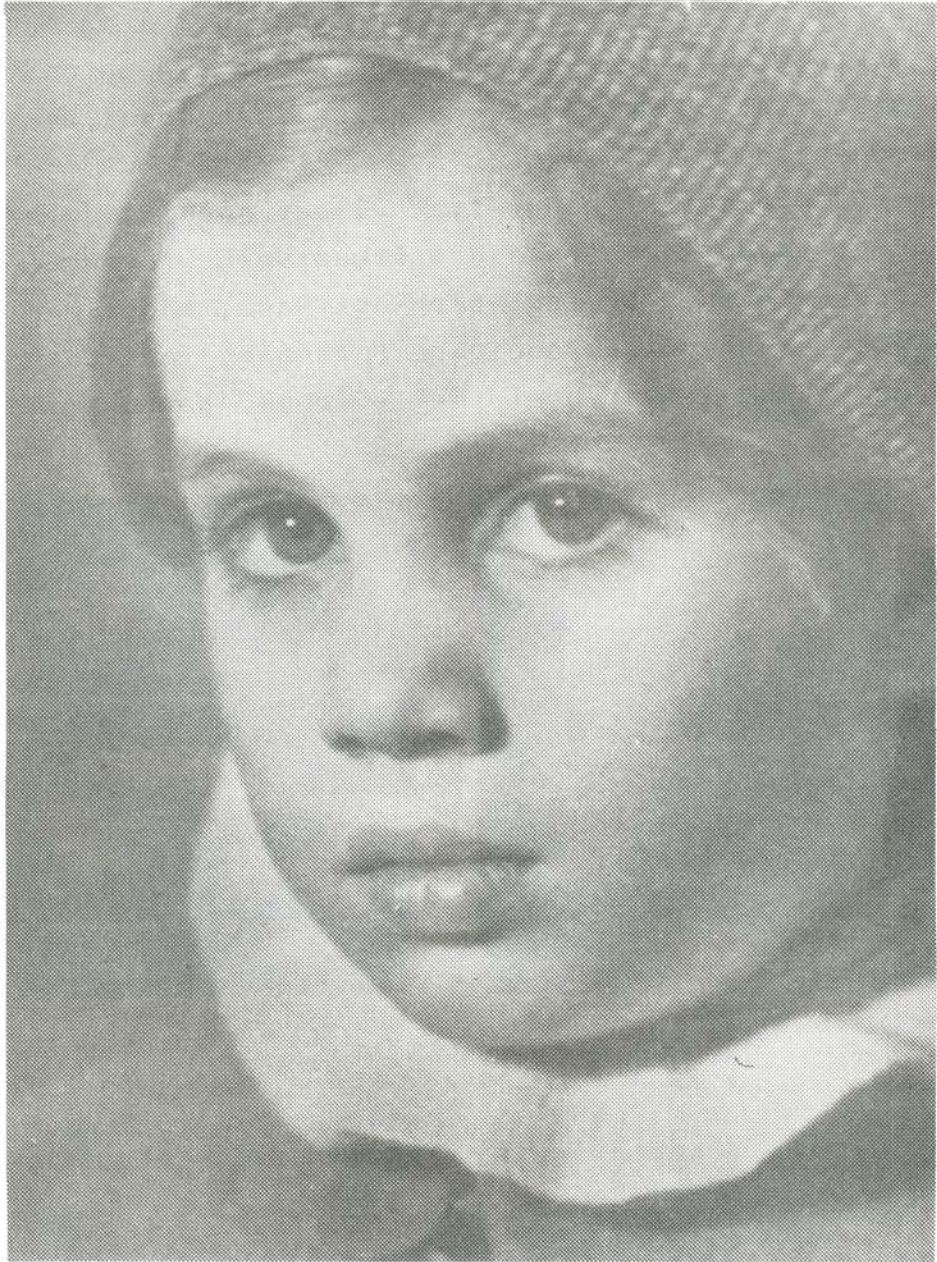
3

1 Dagslysatelieret med baggrund, sætstykker og barnestol. Model Elfelt.

2 Mørkekammeret med oplukkelig ovenlysvindue.

3 Et kig fra atelieret ind i mørkekammeret.

Vi holder af gamle fotos!

Herdis Jacobsen.

"BODIL"

FOTO

Magasinet **LYNGBY**

HOVEDGADEN 47, 2800 LYNGBY. TLF. 02-883676

∕ Jørgen M. Gregersen

Herdis Jacobsen.

Af Flemming Berendt.

At modtage noget så fornemt som en Daguerre-medalje er ikke beskåret enhver portrætfotograf, men det er faktisk hændt en dansk fotograf. Det skete i Budapest i 1939.

Herdis Jacobsen fødtes i Kerteminde den. 24 juni 1893, så hvis hun havde levet, ville hun have været 90 år gammel. I den anledning har Det Kgl. Bibliotek i samarbejde med Kerteminde museum, arrangeret en retrospektiv udstilling af hendes mest berømte portrætbilleder.

Det billede som med et trylleslag gjorde hende berømt, var et barneportræt, "BODIL" - som "American Photography" i 1938 beskrev som "et enestående portræt, som man kan betegne med eet ord - Fotokunst" Ud over de mange hædersbevisninger og medaljer dette billede indbragte hende, oplevede hun at det bl.a. blev optaget permanent i "The National Museum of Art's" samling i Washington.

Herdis Jacobsen kom ganske ung i lære hos den berømte Odense fotograf Harald Lønborg. Lønborg var desuden en fin kunstmaler, med et kunstnersind og talent, der virkede afsmittende på den unge pige, hvis sind var modtagelig for den kunstneriske påvirkning fra sin lærer.

Efter endt uddannelse, fulgte nogle lærerige år i Berlin. I 1917 startede Herdis Jacobsen og hendes mand Harald Jacobsen foto-atelier og fotohandel i Kerteminde. Hendes kunstneriske talent og interesse gjorde, at Herdis Jacobsen og hendes mand, fik nær tilknytning til datidens fynske guldalder-malere. Til denne kreds hørte folk som: Johannes Larsen, Fritz Syberg og andre.

I disse meget berigende år for foto-parret, skabtes nogle meget fine og i fotografisk henseende, enestående portrætbilleder af karaktertyper fra Kerteminde og opland.

"Et sardin-dåse billede", ja sådan kan man faktisk godt betegne det berømte billede, hun tog engang i 1930'erne, og som blev købt af fiskekonservesfabrikken "555" - som en slags varemærke for firmaets produkter. Portrættet er i sin kunstneriske oplevelse - i stil med

Det lille intime Kerteminde museum var en fin ramme om denne udstilling.

de smukkeste billeder af Anna Ancher.

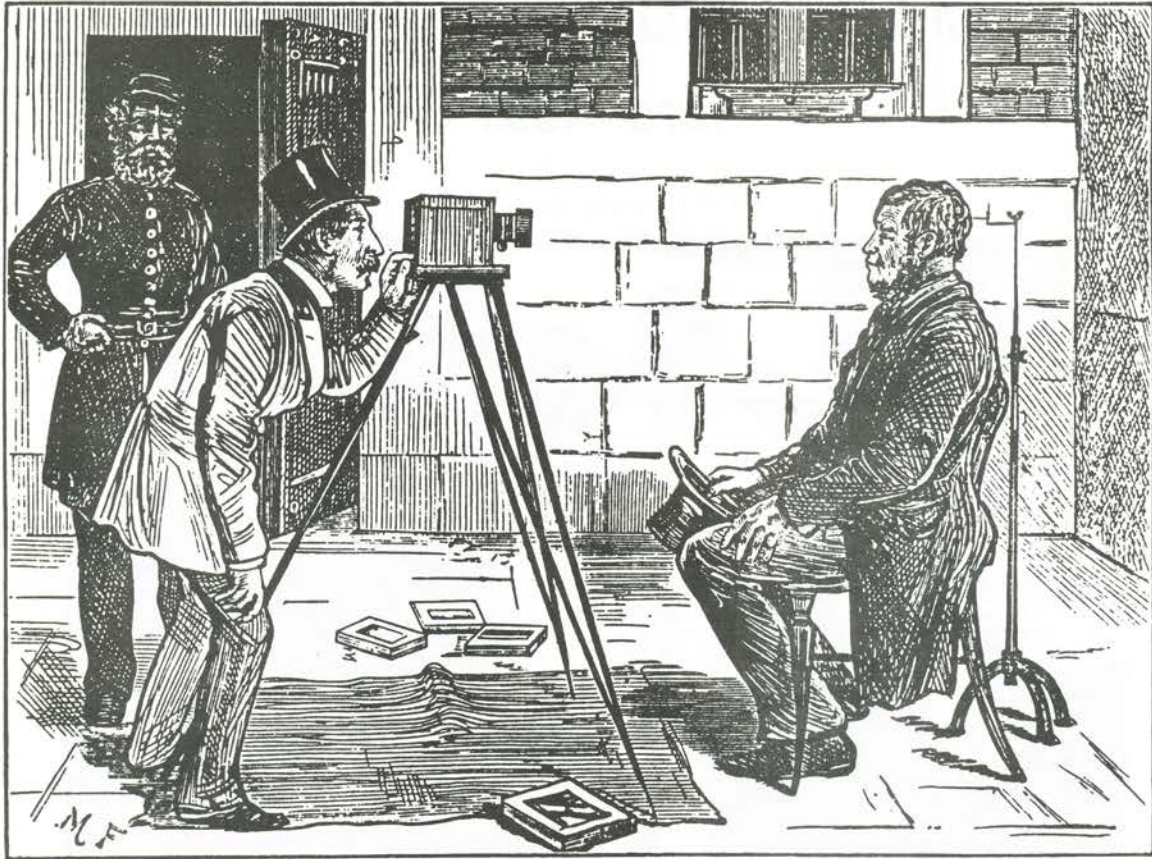
Herdis Jacobsens portrætter bar tydeligt præg af at hun evnede at afbilde sine personer ud fra et "malerisk" perspektiv med evnen til at fremhæve de psykologiske træk hos personen.

I 1938 flyttede parret til København og slog sig ned i Bredgade midt i byen. Her i Københavns hjerte, skabte hun et atelier, der var omgivet af stor faglig respekt.

Skulle det være "fint", var det Elfelt, men skulle det være et "kunst-portræt", da var Herdis Jacobsens atelier stedet.

På udstillingen i Kerteminde kunne man se portrætter af kendte personer, heriblandt Bodil Ibsen, Carl Th. Dreyer, Mogens Wieth o.s.v. Rækken af kendte ansigter meget lang. "Almindelige" mennesker blev rigtignok også portrætteret med samme omhu, og Det kgl. Bibliotek er i besiddelse af en meget stor samling af disse negativer.

Herdis Jacobsen var en af de helt store i sit fag - en af dansk fotohistories store navne.

SKETCHES IN NEWGATE: TAKING PRISONERS' PHOTOGRAPHS.

Tro hvad de vil Hr. fængselsfotograf, ogå selv om de lader delikventen stå på hovedet på matskiven, så vil om loo år end ikke toppen af deres fejlvurdering lokke en fothistorisk interesseret samler til loppemarkedet.

Vi ka' li' at handle

CENTRUM

FOTO

Specialforretning i nyt og

brugt fotoudstyr

ISTEDGADE 24. 1650 København V. o1 21 61 67

MARTHINUS PETERSEN**1876 - 1953**

Af Flemming Berendt.

Egon Larsen, Boghandler Lorentz Nielsen og udstillingens skaber Flemming Berendt.

Museumsleder Vibeke Foltmann, nære venner af Marthinus Petersen samt Egon Larsen fra Egns-museet.

Historisk fotoudstilling åbner i dag i Hadsund

Lørdag formiddag den 20 august var alle Marthinus Petersens billeder på plads i Boghandler Lorentz Nielsens store vinduer ud mod hovedgaden i Hadsund.

I løbet af formiddagen kom omkring 20-30 personer til stede, som specielt var interesseret i at se disse fine gamle Hadsund-billeder. Egon Larsen fra Egnsmuseet havde som forhenværende håndværker her vist sin kunnen ved at have opklæbet de omkring 30 billeder perfekt. Museumsleder Vibeke Foltmann fra Ålborg havde udarbejdet en lille folder, som var til udlevering, der på kort og enkel måde fortalte om Marthinus Petersen. Desuden havde en lokal bank finansieret en smuk plakat.

Dansk Fotohistorisk Selskabs folder og oplysningsmateriale om selskabet var fremlagt til publikum. Den store indstats fra alle parter var lykkedes over al forventning - og vi håber til glæde for arbejdet omkring at bevare vor fælles fortid.

Plakat.

«Kul-Peter» lavede tusinder af billeder, og som det fremgår illustrerede han gerne gamle håndværk.

Gåden omkring hvad "HABAROT" betyder er nu endelig løst. Det var en lokal person der var i besiddelse af en "betjeningsvejledning" skrevet af Marthinus Petersen. Det viste sig at være ganske enkelt.

HABAROT = HASTIGHED, AFSTAND, BLÆNDER, AUTOMATIK, ROTATION, TID.

Marthinus Petersen var en spøgfuld jyde.
Her har han anbragt sig selv i en flaske.
Formålet ukendt. Optaget 1930-34.

Kamera- specialisten

FREDERIKSSUNDSVEJ 136
2700 BRØNSHØJ.

01 60 63 17 - 30 ÅRS ERFARING.
FAGMÆSSIG UDDANNELSE.

Jens Hammeken kunne for 6 måneder siden fortælle os om et interessant fund han havde gjort.

Tilfældigheder havde ført ham ud til en adresse på Nørrebro, et finmekanisk værksted, hvis indehaver stadig højt oppe i årene stod og puslede med forskellige småproduktioner.

Her fandt Hammeken et Dansk bygget kamera ved navn NICA. På et af vore møder fremviste han kameraet for os andre. Umiddelbart var der ingen som havde set et sådant før eller kendte noget til det. Dette resulterede i, at vi efterlyste kameraet i "Objektivs" april nummer.

Det viste sig, at 2 af vore medlemmer var i besiddelse af et NICA, men intet kendte til dets herkomst. Sideløbende forsøger at spore det mere målrettet.

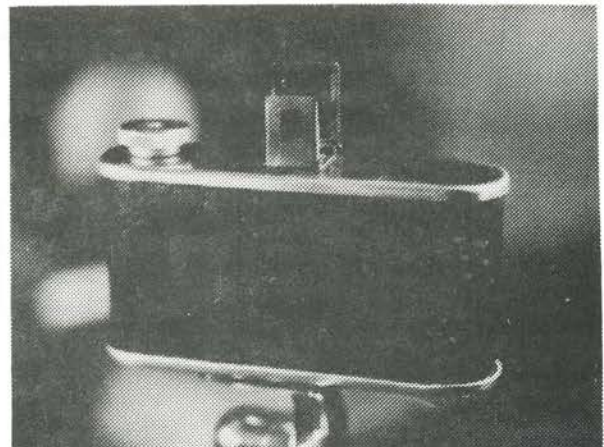
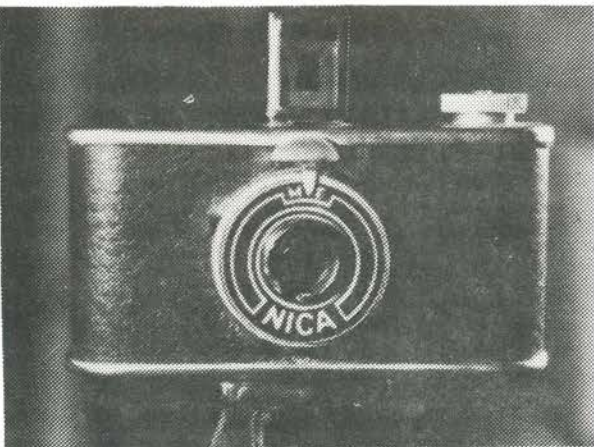
Et nyt besøg hos den 87 årige fabrikant på Nørrebro, som i sin tid havde fremstillet apparatet, gav ikke meget nyt. Han kunne dog fortælle, at der var fremstillet omkring 1.500 stk.. Men udover det te kunne han intet huske om det. Det havde været, som han sagde en produktion, som enhver anden.

Lidt glæde havde jeg dog af mit besøg, idet jeg fandt på en hylde oppe under loftet endnu eet eksemplar af NICA'en - som ny. Den havde stået der siden 1940 - ganske utroligt - 2 centimeter støv.

På et af billederne ses NICA'en sammenlignet med en Leica, der sandsynligvis har været dets forbillede. Et Dansk forsøg på at fremstille et prisbilligt småbilledkamera.

Det er beregnet til 127 film, der giver 24 optagelser på en rulle film. Pris for kameraet Kr. 17.50. På samme tidspunkt kostede et Box kamera fra Kr. 4.00 - 6.00.

Til sidst en onfordring til vore medlemmer: Gå på iagt og find nye oplysninger frem om dette kamera, det er oplagt Dansk Fotohistorie

udstilling.

Gerda Berendt - Foto: Per Ask Nielsen.

I 1910 etableredes en billedsamling i Odense, som i dag er en af landets største. Mere end 300.000 billeder indgår i Møntergaardens samling.

At billedmaterialet er af stor fotohistorisk betydning har vi set adskillige beviser på i de senere år. Jeg tænker her på bøger som bl.a. "Ak hvor forandret", "Odense på postkort" og museumsinspektør Finn Grandt Nielsens bog "Odense i fotografiets barndom".

En meget fin særudstilling på Møntergaarden, har vist at denne samling er værd, at stifte bekendskab med.

I 1867 blev der imellem Odense politi og fotograf Emil Rye, indgået en aftale hvorefter alle byens "storforbrydere" blev foreviget i deres pæneste tøj hos fotograf Rye, der iøvrigt blev anset for en af byens fineste fotografer.

På udstillingen så man tydeligt hvilke "gentlemen" de var.

Desuden bød udstillingen på en række fine gamle fotografiapparater og andre fotohistoriske klenodier, nakkestøtter, stole, bagtæpper m.m.

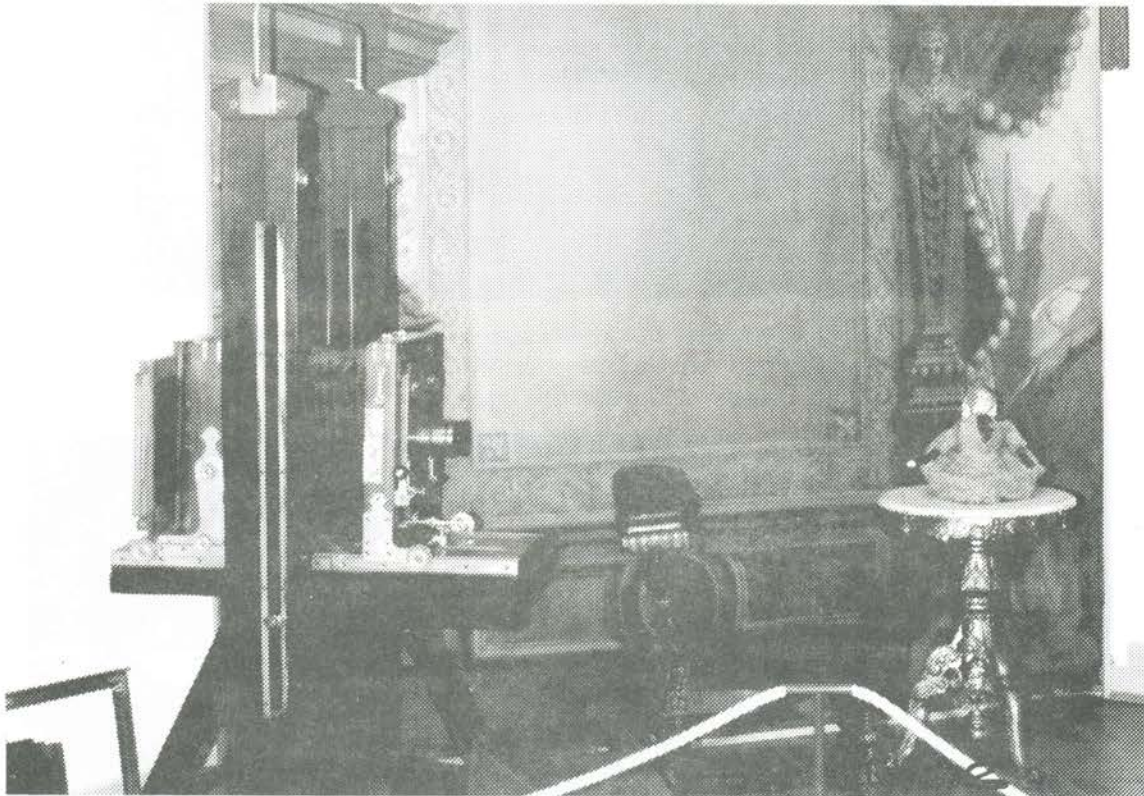
"Objektivs" sikre ØJE, Per Ask Nielsen har været på stedet, og hans billeder viser bedre end ord, hvilken fin samling Møntergaarden her råder over. Håber der en anden gang kommer fine ting fra magasinerne.

Man har med rette kunnet bebrejde "Redaktionen", at dens omtale af fotohistoriske udstillinger, blev omtalt for sent. Men det er nu lykkedes os, at få etableret faste aftaler med de forskellige museer, at få fremsendt presseomtale, således, at vi håber, at kunne få det med i de 3 numre af "Objektiv".

ODENSE

Billedudstillingen med bl.a. den navnkundige pressefotograf "Stoffer". I montrene gl. navneskilte, albums, dagbøger m.v.

Otto Nørmarks atelier-kamera - bagest fotograf Brandts baggrund, til højre en "ting til børne-fotografering.

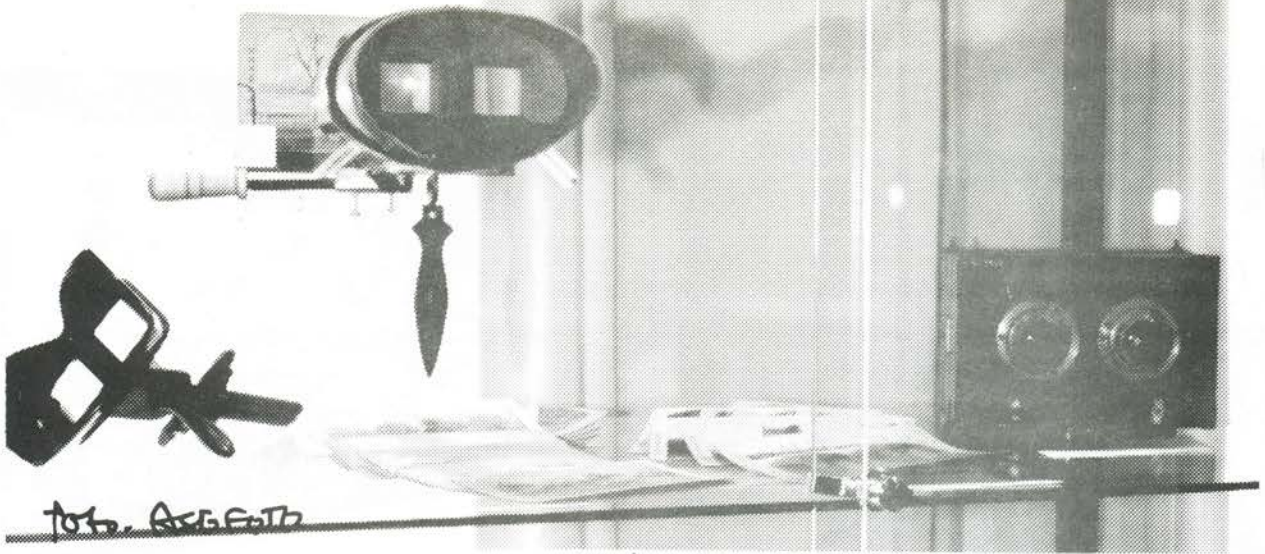

foto. A. G. F. O. T. O.

Møntergaardens dyreste stykke - een af de ældste stereo-kameraer fra Vointländer u. Sohn, fra fotografen i Skamby på Nordfyn.

Fotograf Ditlev Jensens oprindelige udstyr. DJ var som mange andre håndværkere på valsen gennem Europa i mange år - hans dagbog kan læses i Dansk Fotografisk Tidsskrift.

"Børnestativ" forhandlet af Elfelt for 60 år siden. Til højreen nakkestøtte af den solidere slags.

Hvad de dog samler på!

Interview med Alex Steinbach.
Af Flemming Berendt.

Sandheden er jo nok, at "vi" har et særligt udviklet eller underudviklet gen, der gør, at vi kommer ind under kategorien "samlere".

I 1965 havde jeg nok øje for piger, men at der også fandtes kameraer med to øjne, ja se, det fik to ting til at gå op i en højere enhed.

Det "lånte" stereokamera fra 1919 blev inspirationen til at fortsætte dette forrykte: at samle på kameraer, når man bor i en 1 1/2 værelses lejlighed. I 1968 havde jeg organiseret et net af leverandører i København, hvor det var så heldigt, at jeg på grund af natarbejde, kunne trække våd hver tredje uge.

Dengang, til priser fra Kr. 2.00 til Kr. 10.00, - ak ja.

Skabe og skuffer blev fyldt til bristepunktet, men i 1974 lysnede det. Ny lejlighed og et værelse specielt til "isenkram" på 5 kvadratmeter blev til Alladins hule.

1977 tog vi det store spring og flyttede til Tingsted, hvor hyldepladsen nu kom op på 47 hylde-meter. Her står for øjeblikket 280 apparater, hvoraf de 83 tilhører familien KODAK. Min samling består desuden af omkring 1.000 stereo billeder samt omkring 400 glasplader, hvoraf 2 serier er i farve.

Heldigvis er man kommet til at holde ligeså meget af sin pige, som sine kameraer.

34 REIMANN'S fotoservice

ABEL CATHRINES GADE 25 . 1654 KØBENHAVN V

TLF. (01) 24 62 70 . GIRO 09 - 11 25 37

SERVICE TILBUD fra FOTOVÆRKSTEDET ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Har De problemer med Deres **FOTOREPARATIONER**
hvor De skal sende dem hen og om de er for gamle at reparere.

Så kan **REIMANN'S FOTOSERVICE** hjælpe Dem.

Vi reparerer ALT inden for fotoapparater-Optikker og Lysmåler
samt Antikke apparater.
Specialopgaver udføres.
Så Deres problem er hurtig løst.

Vi har 3 gode ting.
(GRATIS PRISTILBUD + 3 mdr. garanti - Hurtig levering)

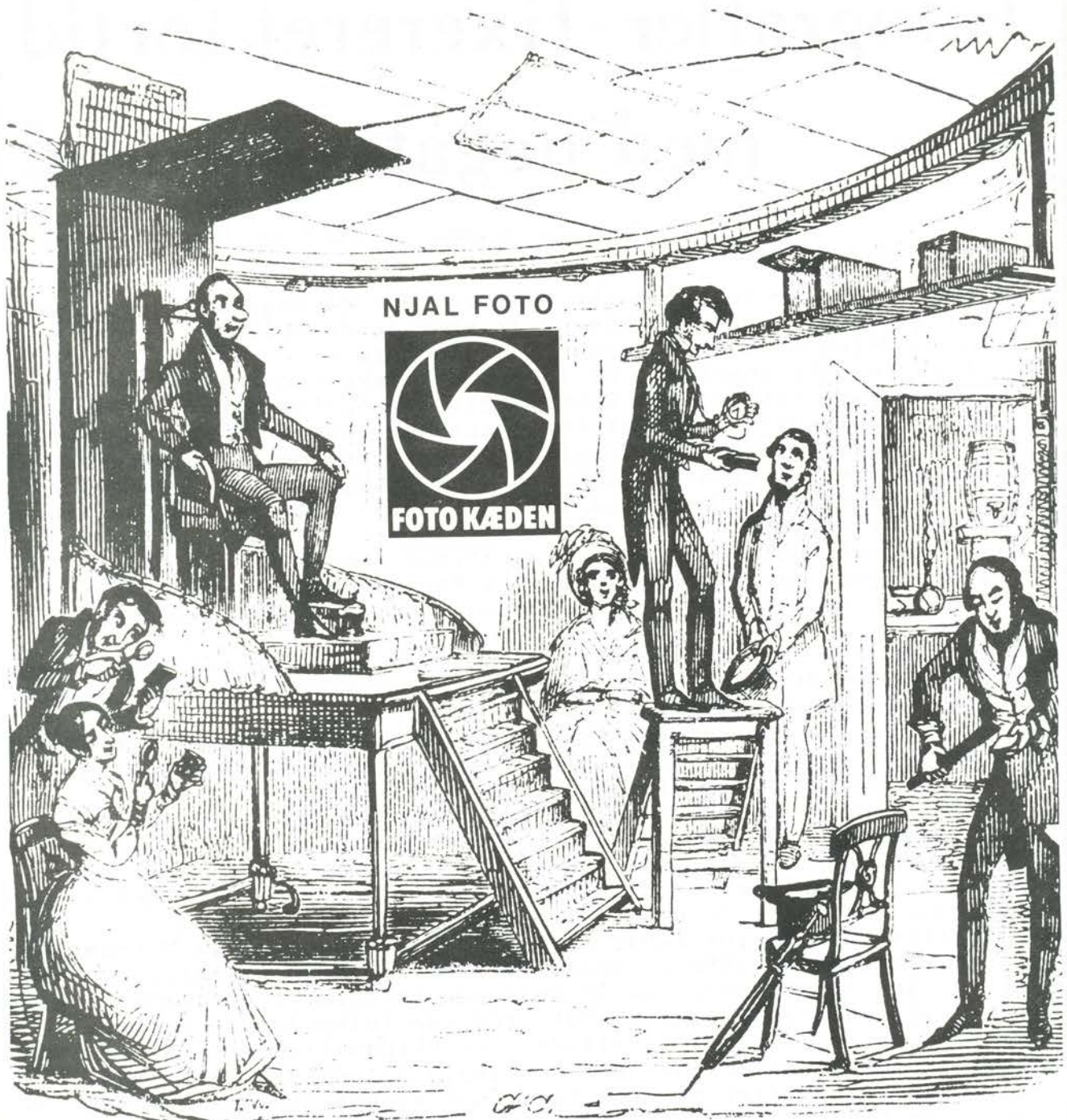
Vi hører gerne fra Dem
Med venlig hilsen
REIMANN'S FOTOSERVICE

Reparationer af ...

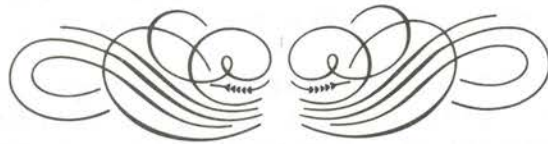
**LECIA + HASSELBLAD + NIKON + OLYMPUS + MINOLTA +
KONICA + CANON + CHINON + AGFA + KODAK + RICOH +
BELL-HWELL + YASHICA + ROLLEIFLEX + PENTAX +
FUJICA + MAMIYA + COSINA + alle slags OPTIKKER OG
LYSMÅLER**

PS. Har De gamle (også Antikke) fotoapparater, som ikke **KAN** repareres,
køber vi meget gerne de defekte ting.

PHOTOGRAPHIC PHENOMENA, OR THE NEW SCHOOL
OF PORTRAIT-PAINTING.

NJALSGADE 22.

FORAN PÅ AMAGER. BUS 12-35-40 LIGE
TIL DØREN.

TLF. 01 54 55 90

Fotografier - fixereret fortid med negativ fremtid

1. Del.

af Mogens S. Koch og Jesper Johnsen.

Hvorfor bevare fotografier ?

Med de første fotografiske metoder, der så dagens lys for små 150 år siden, fik man en helt ny og enestående mulighed for at skildre og videregive informationer i billedform.

Man erkendte snart, da de første tekniske vanskeligheder var overvundet, at fotografiet åbnede helt nye muligheder for formidling og mangfoldiggørelse af informationer inden for en lang række områder. Sammenlignet med de allerede eksisterende billeddannende teknikker som fx. maleri, kobberstik og litografi, var de fotografiske teknikker både mere simple, hurtigere, billigere og frem for alt mere nøjagtige.

Siden opfindelsen af den fotografiske teknik første gang blev offentliggjort den 19. august 1839 i Paris, men især fra omkring 1860'erne, har fotografier udgjort en stadig stigende andel af det daglige liv.

Næsten alle tænkelige emner og områder blev tidligt fotograferet. Portrætter af familie, venner og berømte personer blev fra omkring 1860 og fremefter hvermandseje.

Historiske begivenheder er blevet gennemfotograferet fra den amerikanske borgerkrig 1861-65 og fra den dansk-slesviske krig i 1864, som de første og mest markante hændelser.

Men fotografiet har også tidligt i rigt omfang været brugt til at skildre dagligliv og særlige begivenheder i byer og på landet. Sådanne billeder råder især lokalhistoriske arkiver og foreninger over i et meget stort antal, idet disse billeder på en meget værdifuld måde fortæller de sidste 100-150 års lokalhistorie.

Motiver fra fjerne lande og fremmede kulturer er ligeledes foreviget fra omkring 1850-60'erne. Dels har kolonibestyrere, ambassadører, handelsrejsende, omkringrejsende fotografer og lignende personer fotograferet ivrigt blandt fremmede folkeslag og kulturer. Dels findes en lang række billeder fra ekspeditioner og opdagelsesrejser. Gustav Holms konebådsekspedition til Østgrønland 1883-84 benyttede fotografiet som værktøj i det videnskabelige arbejde, da man kunne forevige naturfolk i deres eget miljø. Ligeledes hjembragte man en stor samling værdifulde billeder fra Knud Rasmussens 5. Thule-ekspedition 1921-24, hvor en række kulturer fra de arktiske egne af Canada for første gang blev afbildet.

Det område, hvor fotografiet har fundet størst kommerciel anvendelse, er inden for reklame- og presseverdenen. Specielt dækker pressefotografierne en lang række begivenheder, som siden blev en del af vores fortid.

Til brug for forskning og videnskab brugte man tidligt fotografiet i arbejdet - her skal nævnes røntgenfototeknikken fra 1895, som fik en revolutionerende og uvurderlig betydning.

Endelig må man ikke glemme de mange fotografier, der med deres motiver videregiver holdninger til forskellige situationer, eller som formidler et kunstnerisk udtryk på linie med andre kunstarter.

Man kunne fortsætte med at nævne områder, hvor fotografiet bruges, men skal her blot konstatere, at vi i dag i fotografierne er i besiddelse af et meget omfattende, varieret og uvurderligt materiale, når de seneste 150 års udvikling og historie skal beskrives.

Samtidig bør man ikke overse, at fotografierne fortæller deres egen historie - nemlig som bidrag til den fototekniske udvikling. Hvert billede har altså ikke kun et historisk beskrivende indhold, men er i sig selv en historisk genstand.

Når vi råder over så væsentligt et dokumentarisk materiale, som fotografierne samlet udgør, har vi samtidig et stort ansvar for- og en pligt til at sørge for, at dette materiale bevares til kommende generationer, også langt ud i fremtiden.

Uheldigvis har langt de fleste fotografiske teknikker en meget ringe holdbarhed sammenlignet med andet materiale, der fortæller om vor fortid. Nedbrydning af det fotografiske materiale starter, når billederne er fremstillet. Nedbrydningshastigheden varierer meget med materialets art og specielt med de forhold, hvorunder billederne opbevares. Således vil en stor del- for ikke at sige den overvejende del- af det fotografiske materiale, som eksisterer i dag, være væk om yderligere 100-150 år, hvis man lader fotografierne forbliver under de opbevaringsbetingelser, hvor langt de fleste billeder befinder sig i dag.

Alle som på en eller anden måde har et ansvar for en større eller mindre fotosamling, er derfor nød til at erkende holdbarhedsproblematikken omkring fotografisk materiale og overveje, hvilke forholdsregler man bør eller skal foranstalte.

Desværre er det hidtil nu kun meget få museale institutioner, der er blevet bevidst omkring ansvaret for bevaringen af fotografier. Det er vort håb, at man via denne udstilling og den i januar 1983 afholdte udstilling "Fotografier fra en anden verden" på Etnografisk Samling, Nationalmuseet, kan ændre holdningen til bevaringsproblematikken omkring fotografisk materiale.

I dag begrænses bevaringsarbejdet med fotosamlinger af det menneskelige og økonomiske potentiale, som er til rådighed. Hvis ikke store værdifulde fotosamlinger skal gå tabt, er det påtrængende nødvendigt hurtigt at omprioritere det generelle bevaringsarbejde på museale institutioner, således at det også kommer til at omfatte fotografisk materiale.

Den voksende interesse for både nyere og ældre fotografier i alle deres afskygninger, som man har kunnet konstatere i de senere år, har dog også bevirket, at der er sket en stigning i interessen for at bevare fotografierne. Ikke blot er enkelte folk med ansvar for billedsamlinger begyndt at beskæftige sig med bevaringsproblematikken, men en egentlig uddannelse af konservatorer, der kan stabilisere og forbedre billedernes tilstand, er begyndt at tage form både herhjemme og i udlandet.

Følgende tekst vil forsøge at give et indblik i de fotografiske teknikkers udvikling, hvordan disse fotografier nedbrydes og hvorfor, samt hvad man kan gøre for at forsinke nedbrydningshastigheden, dels gennem præventive foranstaltninger dels gennem eksempler på egentlig konserverings- og restaureringsarbejde.

Korte rids af de fotografiske teknikkers historie.

Lange før de fotografiske teknikkers udvikling havde man opfundet billeddannende apparater, hvor Camera Obscura er det mest kendte. Dette blev anvendt til at afbilde formindskede rumlige motiver på en plan flade, hvorfra motivet kunne aftegnes. Næsten alle fotografiske kameraer op til i dag er udviklet efter Camera Obscura's princip.

Mens man altså havde de kameratekniske muligheder for at skabe billeder, savnede man i lang tid evnen til at fastholde motiverne på en hurtigere og lettere måde end ved aftegninq.

Den 19. august 1839 kunne franskmanden Daguerre offentliggøre egne fotografiske billeder på sølvbelagte kobberplader, der var gjort lysfølsomme med en jodopløsning. Dette var den første proces, hvor man havde eksponeret, fremkaldt og fixeret et kamerabillede på en lysfølsom plade, hvorfra billedet ikke hurtigt forsvandt igen - altså et fotografi. Daguerre kaldte billederne for Daguerreotypi-

er, hvilke almindeligvis regnes for den første egentlige fotografiske teknik.

Mens man ved Daguerrotypiprocessen ikke kunne mangfoldiggøre de enkelte motiver, præsenterede englænderen Fox Talbot i 1840 en teknik, hvor et negativt billede blev dannet på papir. Dette var gjort lysfølsomt ved behandling med sølvsalte. Papirnegativet kunne kopieres til et positiv, når det blev placeret mellem en lyskilde (almindelig sollys) og i kontakt med et stykke lysfølsomt papir. Billederne kaldte Talbot for Calotypier, senere også kendt som Talbotypier. I andre forbindelser hvor Talbots fotopapir blev anvendt, blev navnet Saltpapir brugt.

Man ønskede imidlertid snart at kunne kombinere Daguerrotypiets overlegne billedkvalitet med Calotypiets mulighed for duplikering.

Et betydningsfuldt skridt i den retning tog englænderen Scott Archer, da han i 1851 præsenterede "den våde kolloidumplade" til frembringelse af både positive og negative.

Princippet i processen var, at lysfølsomme sølvforbindelser blev fastholdt af kolloidium - en opløsning af skydebomuld (cellulosenitrat), ether og alkohol - til enten en glas- eller metalplade. Pladerne skulle sksponeres våde, ellers mistede de lysfølsomheden - heraf navnet. Dette vanskeliggjorde selvfølgelig arbejdet, men billedkvaliteten var god.

Undereksponeerede og underfremkaldte kolloidiumplader fremtrådte positive på mørk baggrund. Dette udnyttedes i de såkaldte Vitrotypi- eller Ambrotypibilleder. Samme princip - men på jernplade - anvendte man til Ferrotypier eller Melainotypibilleder. Disse blev i U.S.A. kaldt for "Tintypier".

Hvis den våde kolloidiumproces blev anvendt på en sort læder eller en sort tekstilbaggrund som base, fremstod ligeledes et positivt billede, der blev kaldt for "Pannotypier".

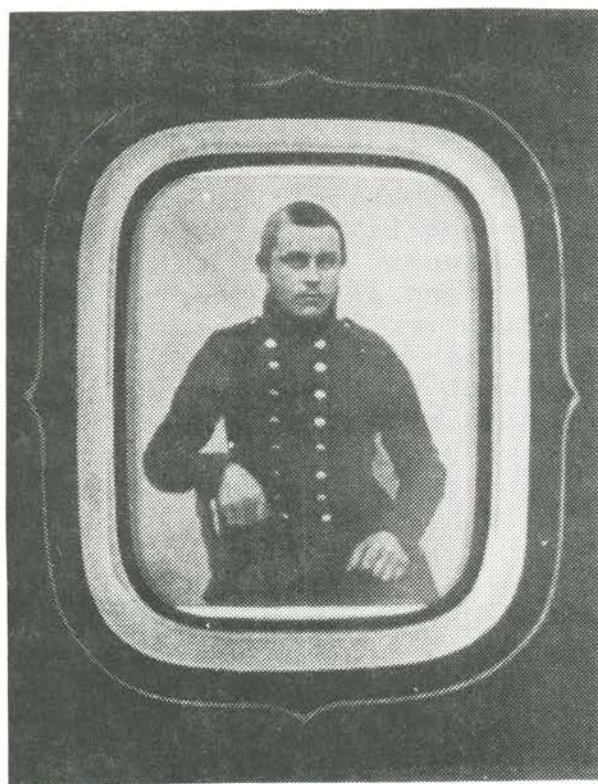
I 1871 kom den teknik, som blev den almindeligste glaspladeteknik, nemlig "den tørre gelatineglasplade", opfundet af englænderen Maddox. En lysfølsom sølvbromidopløsning blev holdt fast på glaspladen af gelatine. Da pladerne kunne bruges tørre, samtidig med at de var meget lysfølsomme, blev de hurtigt vældigt populære. Allerede fra 1874 blev sølvbromidgelatineglaspladerne fabriksfremstillet i England.

Rullefilm og planfilm til negativoptagelser fremkom i 1889 i form af de let forgængelige og selvdestruerende cellulosenitratfilm - også kaldet celloidfilm. Disse blev i stort omfang anvendt til de første optagelser af levende billeder, ligesom mange fotografer, der arbejdede uden for atelier, ofte brugte nitratfilm p.g.a. deres ringe vægt i forhold til glasplader.

I 1920 blev "Safety" film eller celluloseacetatrullefilm og planfilm sendt på markedet. Denne film udkonkurrerede efterhånden både nitratfilmene og glaspladerne. Stadigt i dag er denne filmtype i form af celluloseetriacetat sammen med de nyere polyesterfilm, de mest anvendte.

Inden for fotopapir til positivkopiering skete der selvfølgelig også en udvikling sideløbende med at negativmaterialet udviklede sig.

De første kolloidiumnegative blev kopieret på Fox Talbots saltpapir. I 1850 fremkom albumin (æggehvide) papiret. Papiret blev kraftigt limet med albumin, således at billedet, i modsætning til saltpapirbilledet, ikke sank ned mellem papirfibrene, men blev liggende i overfladen. Herved blev positivbillederne væsentlig mere skarptegnede. Albuminpapiret vandt stor udbredelse, bl.a. til de populære gem-fots, kaldet carte-de-visité, og cabinet portrætter som kom frem omkring 1860.

Daguerrotypi forestillende Theodor Ussing, Amerika. År ukendt. Tilhører Københavns Bymuseum. Før behandling: Glaspladen over selve billedet er kraftigt snavset, mens selve den sølvbelagte kobberplade har tydelige spor af oxidationskader, især langs kanterne.

Billedet efter behandling af selve den fotografiske plade samt restaurering af montagen.

Senere blev fotopapir med kolloidium og gelatine som bindemiddel udviklet, men fik dog ikke samme udbredelse som salt og albuminpapir.

Ovennævnte teknikker til positivkopiering blev under ét omtalt som udkopieringspapir, idet det fotografiske billede blev dannet under selve eksponeringen, altså uden brug af fremkaldere.

Fra omkring 1880 og fremefter opstod de såkaldte udfremkaldelsespapirer, hvor lysfølsomme sølvsalte blev fastholdt til papirbasen af gelatine. Et latent billede (ikke synligt) blev dannet under eksponeringen, hvorefter motivet blev synligt i den efterfølgende fremkaldning.

Fremkaldelsespapir blev i handelen kendt under navne som Gaslys-, Velox-, og Azopapir. Langt den overvejende del af det fotopapir, der sælges i dag er ligeledes udfremkaldelsespapir.

Teknikker til fotografisk billeddannelse, der ikke var baseret på lysfølsomme sølvforbindelser, kom frem fra 1864. Blandt disse fik dikromatiske kolloid processer en vis udbredelse. Princippet i disse processer var, at en emulsion af indfarvet gelatine, albumin eller arabicum, der blev iblandet kromforbindelser, ville hærde mere eller mindre bybt ved lysets indvirkning. Teknikkerne kendes under navne som Kultryk, Pigmenttryk, Permanenttryk (hentyder til billedernes gode holdbarhed, sammenlignet med søvholdige processer), Carbrotryk, Gummitryk, Olietryk og Bromolietryk.

Af andre ikke-sølvholdige processer, som fik en vis udbredelse til positivkopiering, kan nævnes Cyanotypi (Blåtryk), Platintryk og Kalotypi, som alle fremkom i 1880'erne for alvor. Ovennævnte processer er alle baseret på lysfølsomme jernsalte.

Især Platintrykket vandt stor popularitet, da det havde et meget skarpt og fint gråtonevarieret udtryk. Samtidig var holdbarheden meget god.

Fra omkring 1920'erne, hvor de sølvholdige fotografiske materialer både til negativ og positiv fremstilling blev altdominerende på markedet, bliver det svært at følge den fotografiske udvikling.

Brugen af fotografier var allerede blevet en kommerciel succes. Fotografier var blevet hvermandseje. Mange firmaer og fabrikker opstod, mange nye produkter kom på markedet, mens andre blev videreudviklet og forbedret. Princippet i det fotografiske materials opbygning med base, bindemiddel og lysfølsomme partikler er dog stort set uforandret op til i dag.

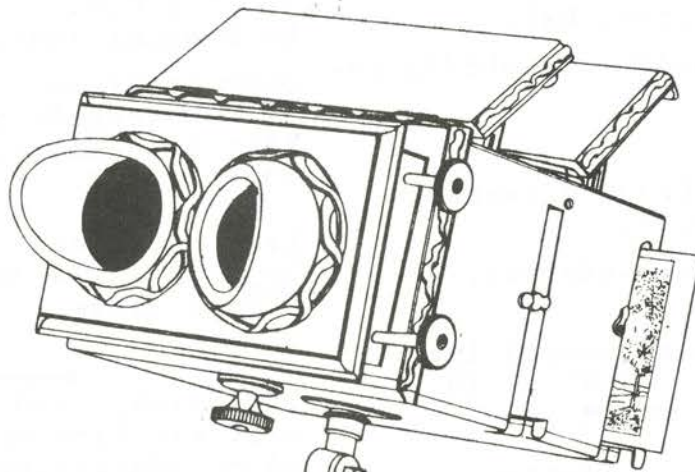
Langt den overvejende del af det fotografiske materiale, der stadig benyttes, er således let forgængelig sølvholdig film og papir.

Besætningen på Blæsebælgen, Pinsedag 4/6-1923. (Fotograf: Peter Freuchen).
Fra Knud Rasmussens 5. Thule-ekspedition. Tilhører Nationalmuseet, Etnografisk samling. Billedet med skade fra negativkuvert før behandling og efter.

EFTERLYSNING !!

Interesserede medlemmer der vil være med til at eftersøge, indsamle og registrerer stereoskopiske billeder med Københavnske motiver, bedes kontakte Claus E. Neble for nærmere oplysninger.

Når det fornødne materiale er skaffet til veje, vil det blive forevist som Dia - med stereoskopisk virkning. Københavns Bymuseum vil som ekspertise være rådgivende.

MEDLEMMER DER ER I BESIDDELSE AF STEREOSKOPISE BILLEDER MED KØBENHAVNSKE MOTIVER FRA PERIODEN 1860-1870 EFTERLYSES.

BILLEDERNE VIL BLIVE AFFOTOGRAFERET GENNEM POLARISERET LYS, SÅLEDES, AT DE KAN BETRAGTES PÅ LÆRRED.

MAN BEDES SKRIVE ELLER RINGE

CLAUS E. NEBLE.

FUGLEBAKKEVEJ 1. 2000 FREL

01 19 82 72.

Zambra's og Negretti stereoskop-
metragter. Anno 1857. England.

BYTTES.

KODAK INSTAMATIC M14/m/taske/pistolgreb/brugt få gange. A.

AGFA MOVEXOOM 3000. BxC.

KONICA SUPER 8-3TL m/taske/fjernudløser. BxC.

EUMIG S2. CxD.

CINEMAX 8E AUTOZOOM m/taske, brugt få gange. A.

Byttes med andre kameraer, helst 2-øjede.

C. Lassen. Almindingevej 11.
3720 Aakirkeby. o3 97 47 18.

SÆLGES.

AMATØRFOTOGRAFEN - ÅRGANG:
1912-1913-1914-1915, indbundet i skind fremtræder som nye.
Kr. 50.00 pr. årgang.

Kørerlejlighed søges til de Europæiske hovedstæder, evt. kun den ene vej.

Teksten til visen: Jeg vil så gerne eje, et fotografi af dig.

Photography annual. Følgende årgange efterlyses:
1950-53, 1955-58, 1961.

F. Berendt. Teglgårdsvej 649.
3050 Humlebæk. o2 19 22 99.

KØBES.

Udstyr til LINDHOF-TEKNIKA.

Forst. Opt. 105 mm.

CONTAX 2 eller 3 A. Max: Kr.2.000

KODAK MEDALIST. 1946.

Cote Cuculiza. Østergade 35.
9560 Hadsund.

SØGES.

8 og 16 mm, fremvisere søges, samt 16 mm spillefilm.

Poul Jørgensen. Sundvej 4.
8700 Horsens. o5 62 90 86.

SAMLER & GENBRUGS
Sprøjten

Samler & Genbrugs Sprøjten
Torben Haugstrup
Lindevangsvej 14 A
8240 Risskov
Danmark

Vi siger velkommen til de mange nye medlemmer der har fundet vej ind i D.F.S.

De 2 sidste indmeldelser:

Sven Petersen
Strandbjerggårdsvej 10
4400 Kalundborg.
o3 50 20 62.

Leif Hammelev
Skjulhøj Alle 78
2720 Vanløse.

Velkommen.

Jan Klinksgaard i Sønderborg har vist sin fine apparatsamling frem på en udstilling i Padborg hos Syd-bank. Udstillingen var meget lækkert arrangeret. Isenkram på rødt fløjl. Amatørkameraer fra 20'erne frem til vore dage. Det hele arrangeret i D.F.S.s regi. Hurra for et fint initiativ

130 års krigshistorie er blevet til 254 s/h billeder der under titlen "Bilder Vom Krieg" der for øjeblikket vises i Vest-Tyskland, udstillingen vil blive vist i København fra årsskiftet. De fotohistoriske billeder vil blive omtalt i "Objektivs" april nummer.

I maj måned åbnede et nyt museum i København. Det har til huse i Arbejdernes gamle forsamlingsbygning fra 1879 i Rømersgade. Bygningen vil over en 10 års periode blive gennemrestaureret. Børnearbejde i U.S.A. 1900-1910, vandrestilling fra Preus fotomuseum i Horten er den første udstilling der vises. D.F.S. vil indgå et samarbejde med museet. Museet vil blive præsenteret mere indgående i 1984.

Goldfinger

anvendes til bl.a. restaurering af rammer og møbler. Binder på de fleste overflader: Læder, tekstil, plast, ler, gips, træ og papir. Påføres med en klud eller pensel og kan poleres umiddelbart efter. Kan fortyndes med terpentin. Meget økonomisk i brug. Fås i 5 toner.

Goldfinger

Antique Gold. Sovereign Gold. Green Gold samt kobber og sølv. Kr. 36,50 pr. tube.

FRANCOIS ARAGO

REDEGØRELSE I VIDENSKABERNES AKADEMI

DEN 7. JANUAR 1839.

Ved F. Berendt.

I mødet den 7. Januar 1839 i videnskabernes akademi har jeg for første gang givet en kort skildring af Daguerres smukke opfindelse, om hvilken publikum for størstedelen kun havde vildledende begreber

Jeg udtalte mig omtrent i følgende udtryk:

Enhver kender det optiske apparat, som man kalder Camera Obscura - eller mørkt kammer, og hvis opfindelse skyldes I.B. Porta: enhver vil have lagt mærke til, med hvilken skarphed og nøjagtighed i farver og toner de ydre objekter gjengives på den plade, der er anbragt i focus af den på apparatets forside anbragte linse, og enhver der har beundret disse billeder, vil have beklaget, at de ikke kunne bevares.

Denne beklagelse vil fra nu af ikke mere være grundet. Hr. Daguerre har opfundet særegne plader, hvorpå det optiske billede fæstnes fortræffeligt. Plader hvorpå alt, hvad billedet indeholder, ligger indtil de mindste enkeltheder gjengives med en utrolig finesse. Det vilde ingen overdrivelse være i at sige, at opfinderen havde opfundet midler til at fastholde Cameraets billede, hvis hans metode bevarede farverne: men - for at bringe en del af publikum ud af vildfarelser - må jeg skynde mig at sige, at der i Daguerres billeder, ligesom i en blyantstegning, et kobberstik, eller (hvad der vilde være mere korrekt at sige) et sort gravure i aqua tinte, kun er sort, hvidt, og gråt, kun er lys, skygge og halvtoner. Med ét ord, i Daguerres Camera Obscura reproducerer lyset selv de ydre genstandes form og indbydes forhold med næsten mathematiske nøjagtighed: de fotometriske forhold i de forskellige hvide, sorte og grå partier ere nøjagtig bibeholdt, men ikke de halvtoner, som repræsentere rødt, gult, grønt etc, thi methoden skaber tegninger, men ikke farvede billeder.

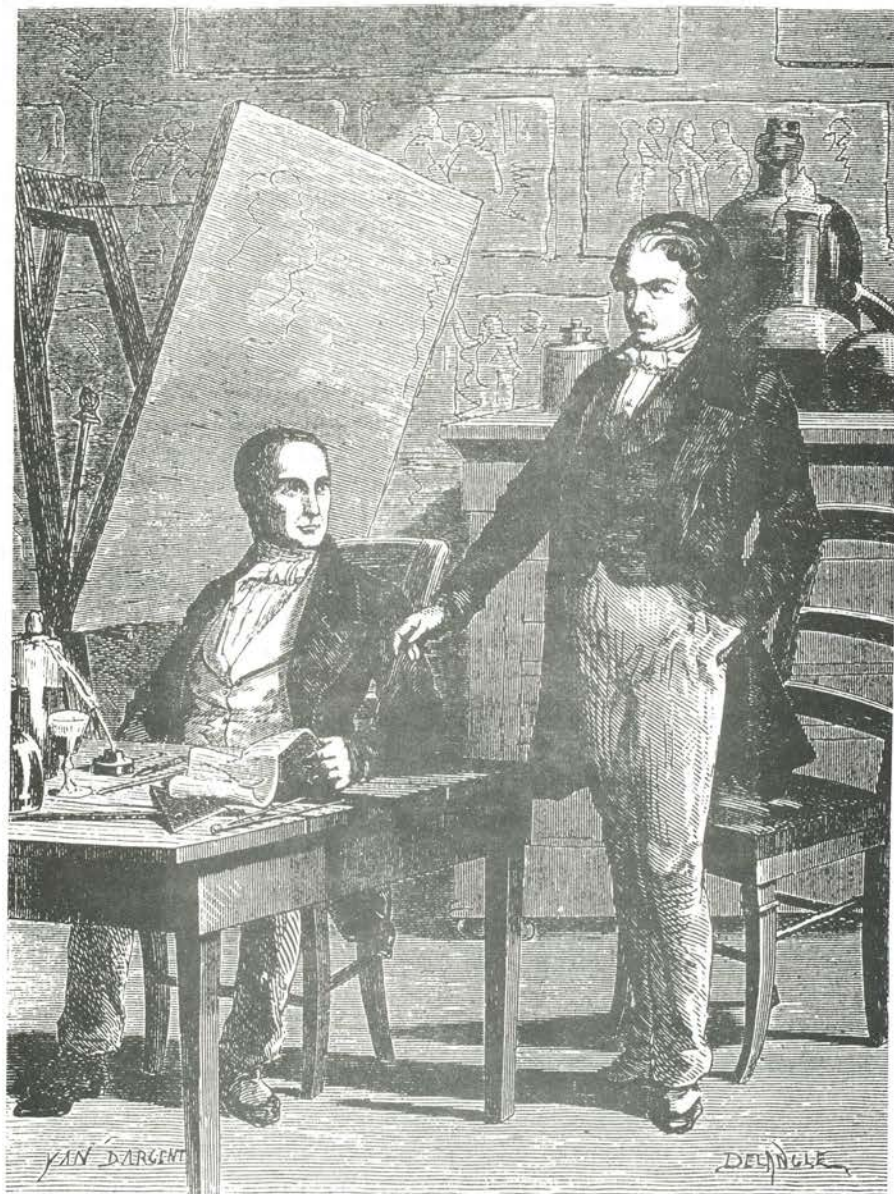
De vigtigste produkter af den nye metode, som Daguerre har fremlagt for Academiets medlemmer, Hr. Humboldt, Biot og Arago, ere: en udsigt over det store galleri, som forbinder Louvre og Tuilleriesne, en udsigt af kvarteret med Notre-Dame kirken, udsigter over Seinen og flere af dens broer, samt vue af nogle af hovedstadens barriærer. Alle disse billeder tåler at ses i loupe, uden at tabe noget af deres rénhed eller finhed, i det mindste hvad de gjenstande angår, der vare ubevægelige, medens deres billeder frembragtes.

Tiden, som er nødvendig for at frembringe et vue, når man vil have tydelighed og intensitet i tonen, varierer i forhold til lysets styrke, til tiden på dagen og til årstiden. Om sommeren, midt på dagen er 8 a 10 minutter tilstrækkelige. I andre klimater, i Ægypten f.ex. kunde man nøjes med 2 a 3 minutter.

Daguerres metode har ikke blot nødvendiggjort opfindelsen af mere lysfølsomme substanser, end de gamle fysikere og kemikere beskæftigede sig med, men der måtte også opfindes midler til efter behag, at kunne betage dem denne egenskab, og det er det, Daguerre har gjort. Når hans tegninger ere færdige, kunne de udsættes for fuldt sollys, uden at tage mindste skade.

Francois Arago.

Niépce og Daguerre i samtale.

Den høje grad af lysfølsomhed ved den præparation, Daguerre anvender, er ikke den eneste egenskab, det eneste karaktermærke, hvorved hans opfindelse adskiller sig fra tidligere ufuldkomne forsøg på at kopiere silhouetter over på chlorsøvlag.

Lyset sværter dette hvide salt: de hvide partier i billedet går således over i sort, medens derimod de mørke dele forblive lyse.

På Daguerres plader ligner tegningen objekterne, det hvide svarer til det hvide, halvtonerne til halvtonerne og skyggerne til skyggerne.

Det er let at indse, hvilke hjælpemidler Daguerres opfindelse frembyder på rejser, hvilken nytte den kan yde lærde selskaber såvel som den enkelte, der nu med såmeget møjle søger grafisk at gengive landets monumentale architectur. Den nøjagtighed og hurtighed, hvormed productet af den nye fremgangsmåde erholdes, vil langt fra kunne skade den interessante klasse af tegnere, men snarere yde dem forøget beskæftigelse: de ville arbejde mindre i fri luft, men langt mere i deres atelier.

Det nye Reaktivsynes også at måtte forsyne fysikere og astronomer med meget værdifulde hjælpemidler ved deres forskning.

På opfordring af de forhen nævnte akademikere har Daguerre kastet månens billede, der stillede i focus af en middelmådig enkelt linse, på en af sine plader, og den efterlod faktisk et hvidt indtryk. Ved et lignende forsøg på chlorsølv, som foretoges af en commission af academiet, bestående af d^rrr. Laplace, Malus og Arago, opnåedes intet synligt indtryk. Måske har udsættelsen for lyset ikke været tilstrækkeligt længe. I alle tilfælde har Daguerre været den første, der har frembragt kemiske omsætninger ved hjælp af de lysstråler, vor drabant sender.

Daguerres opfindelse er frugten af et flerårigt ihærdigt arbejde, medens han som medarbejder havde sin ven, afd. Hr. Châlons sur-Saône. Det måtte snart blive den udmærkede maler Daguerre indlysende, når han overvejede, hvorledes han skulle blive belønnet for sine anstrengelser og udgifter, at et patent på opfindelsen ikke ville kunne føre til målet. Når hemmeligheden en gang var afsløret, så vilde fremgangsmåden stå til enhvers rådighed. Det synes derfor uafviselig nødvendigt, at regjeringen direkte belønner Hr. Daguerre, og at Frankrig strax ædelmodigt skjænker hele verden en opfindelse, som kan bidrage så meget til fremme af kunst og videnskab. I denne hensigt henvender jeg mig med et andragende til ministeriet eller til kammeret, såsnart som Daguerre, der har foreslået at sætte mig ind i sin methodes enkeltheder, har bevist mig at der, foruden de øvrige beundringsværdige egenskaber, productet, har vist sig i besiddelse af, endnu kan føjes den af opfinderens påstående, at fremstillingen er økonomisk, og så let, at enhver kan anvende den på rejser.

Overensstemmende med det hverv, videnskabernes Academi havde overdraget mig, tøvede jeg ikke med at komme i forståelse med indenrigsministeriet angående et lovforslag til kammeret, gående ud på at lade opfinderens af fremgangsmåden, ved hvilke lysbilleder i Camera Obscura fastholdes, komme offentligheden til gode. Dette forslag var således affattet:

"Art. 1. Under 14. Juni 1839 er vedtaget en overenskomst imellem ministeren for det indre på statens regning og Hr. Daguerre og Niépce jun.

Art. 2. Der tilstås Hr. Daguerre en årlig livsvarig pension af 6000 fr: til Hr. Niépces søn en årlig livsvarig pension af 4000 fr.

Art. 3. Disse pensioner vilde være at indføre under skattekommerets offentlige civile pensioner, med nydelse at regne fra

den dag, nuværende lov vedtages: de ville ikke kunne blive gjenstand for nægtelse ved civile love, de ville gå over med halvdelen til enkerne efter Daguerre og Niépce."

Den 3. Juli 1839 overgav jeg, på den commissions vegne, som det var overdraget at undersøge lovforslaget, en vedtagen rapport. Jeg udtalte mig som følger:

Denne commission var sammensat af Hr. Arago, Etienne, Carl Vatout de Beaumont, Tournoffer, Francois Delessert, Cambert de Leyval og Vitet.

" Den interesse, som man både i commission og udenfor dens kreds har lagt for dagen i anledning af Daguerres arbejder, som nylig have været offentlig udstillede, har været levende, stærk og almindelig. Og kammeret venter af sin commission formentlig kun en ren og simpel approbation af det lovforslag, som ministeren for det indre har fremlagt. Efter modent overlæg fandt vi imidlertid, at den mission, som de havde overdraget os, påbød os andre pligter.

Idet vi bifaldt den smukke tanke at tilkjende nationalebelønninger til fordel for opfindere, hvis interesser den almindelige patentlov ikke kan garantere, have vi imidlertid ment, at der ved det førte skridt i denne nye retning burde vises, med hvilket forbehold og betænksomhed dette kammer handler.

At underkaste det genies værk, over hvilket vi i dag træffe lovgyldig bestemmelse, en alvorlig og smålig prøve, det er at tage modet fra den ærgerrige middelmådighed, som også kunde finde på at indbringe sine tarvelige frembringelser uden fremtid, i denne forsamling, det er at vise, at de agter kun at anbringe de belønninger, der afæskes dem i den nationale æres navn, i meget høje regioner, og at de aldrig vil give deres minde til, at de drages ned derfra, eller at deres glans bortødsles.

Disse ord ville oplyse kammeret om, hvad der har ledet os i vore undersøgelser:

Om, hvorvidt Daguerres fremgangsmåde er en ubestridelig opfindelse:

Om denne opfindelse vil yde archæologien og de skjønne kunster værdifulde tjenester:

Om den kan blive almindelig og endelig, om man kan håbe, at videnskaben kan drage nytte af den.

Længere hen i disse notitser, og i forbindelse med nogen udvikling, vil blive anført de tekniske anvendelser, jeg i min redegørelse kom ind på, og som jeg sluttede med følgende udtalelse.

Vi har nu forsøgt at påvise den interesse, Daguerres opfindelse med hensyn til sin nyhed, og kunstneriske anvendelighed, hurtighed og den nytte, den kan yde videnskaben.

Vi har bestræbt os for at formå dem til at dele vor overbevisning, fordi den er levende og alvorlig, fordi vi har undersøgt alt og studeret alt med den småligste samvittighedsfuldhed, som det pålagte hverv påbød os: thi det havde været mulig at miskjende Daguerreotypiens betydning, og dens plads, den vil komme til at indtage i folks påskønnelse - så ville alle tvivl have hørt op, idet vi så, med hvilken iver fremmede nationer søgte at tillægge sig ejendomsretten, idet de betjente sig af vildledende datoer og den mindste skingrund, for at forsøge at føje den glimrende blomst, som de fotografiske processer altid ville vedblive at være, til den

Clarissa, Se den store maskine!
Jeg kunne sværge på, at den kigger på os!

krans af opfindelser, som hver af dem fletter.

Lad os ikke glemme at proklamere, at al diskussion om dette spørgsmål er ophørt, endnu mindre bør vi, i nærværelse af de uomstødeligste autentiske beviser på den forret, hvortil Niépce og Daguerre støtter sig, glemme, hvilken utrolig fuldkommenhed Daguerre har nået til.

Hvis det behøvedes, ville vi ikke være i forlegenhed for at frem skaffe udtalelser fra fremragende mænd i Tyskland og England, ligeover for hvilke de mest smigrende franske udtalelser om vore'lands mands opfindelse vilde fuldstændig blegne.

Frankrig har antaget sig denne opfindelse som sin egen, for med stolthed strax at kunne skjænke hele verden den. Derfor forundredes vi ikke over den næsten almindelige uvilje, der rejste sig, ved en påstand af en dårlig underrettet, af hvis slutning det måtte synes at fremgå, at administrationen havde tinget med opfinderen, og at de pekuniære betingelser for denne kontrakt, som man her foreslår at bevillige, var resultatet af en afprutning. Det er af vigtighed at fastslå kjendsgjernerne.

Aldrig har det medlem, som indenrigsministeren havde givet fuldmagt, tinget med Daguerre. Deres forhandling har udelukkende drejet sig om det punkt, hvorvidt den belønning, som den dygtige kunstner så vel har fortjent, skulde være en indprotokolleret pension, eller en sum én gang for alle.

Daguerre indså fra første færd af, at en fast stipuleret sum fik et gmieragtigt udseende af et salg. Det samme ville derimod ikke være tilfælde med en pension. Det er med en pension, at de belønner krigeren som er blevet lemlæstet på slagmarken, embedsmanden som er grånet i sit embede, hædrer enkerne efter Cuvier og de Champollion. Lignende minder kunne ikke undlade at præge sig ved Daguerres navn, han valgte at andrage om en pension. Det var forøvrigt ifølge ministerens påvirkning, at Daguerre selv satte denne til 8.000 fr. til lige deling imellem sig og Niépces søn. Daguerres part er siden som belønning for opfindelsen af Dioramaet forhøjet til 6.000 fr.

PÅ TINPLADE!

Ved Flemming Berendt.

Verdens ældste fotografi?

Indtil dato må det anses for at være det ældste "foto" man kender. Egentlig var det en ny trykkemåde for litografi Nicéphore Niépce søgte.

Billedet er optaget på Niépces landsted, Maison Gras ved Chalon-sur-Saone i Frankrig, 1826. Kameraet var konstrueret af optikeren Charles Chevalier i Paris og havde et billedformat på 21x16,5 cm. Optagematerialet var en tynplade med påsmurt asfalt..

Motivet, som er udsigten fra hans arbejdsværelse, viser et due-slag til venstre, et pæretræ, hvor lyset skimtes igennem, midt i billedet et skråt tag, samt en anden fløj af huset helt til højre i billedet. Tilsyneladende kommer sollyset fra to sider, men det skyldes

den lange eksponeringstid, omkring 8 timer.

De partier, som kom under lysets påvirkning, hærdes. Hvorimod de ubelyste blev aftørret med en blanding af lavendelolie og terpentin, han havde da fremstillet et positivt billede. Disse eksperimenter er meget langvarige og står på, med skiftende held, i over 10 år. Vi kan få et lille indblik i hans arbejds metode og langvarige eksperimenteren ved, at læse i et brev, han skriver til sin broder Claude i Paris. Dette brev er ikke tidsmæssigt korrekt med det viste billede, men er udtryk for situationen i de år.

Den 28. Maj 1816.

"Du kan dømme derom ved at betragte taget på dueslaget, og vinklerne af murene, samt vindueskarmen, hvor vindueskrogen ses selv ruderne synes gjennemsigtige på sine steder - kort sagtpapiret indeholder nøjagtig indtrykket af det farvede billede: og når man ikke ser alting tydeligere, så er det fordi billedet af gjenstandene er så lille, at det kommer til at se ud, som det var set på lang afstand ..., for at tegne de fjerne gjenstande rigtige, burde man - som jeg har sagt dig - have to glas i objektivet ..., men dette er en sag for sig, (en underordnet sag for øjeblikket) Dueslaget er tegnet omvendt. Sidehuset, eller rettere taget af det, er til venstre, medens det skulde være til højre. Den lyse masse som er til højre for dueslaget, ovenfor åbningen i muren, som man kun ser udvisket - men - således som den er tegnet ved billedets tilbagestråling, er pæretræet - som synes alt for langt fjærnet, og den mørke plet over dets top er en lysning, som man ser imellem grenene - Virkningen ville, som jeg har sagt dig - eller som jeg ikke behøver at sige dig -, være mere frappant, dersom lys og skygge ikke var i omvendt orden. Det er dette, jeg nu vil beskæftige mig med, før jeg forsøger at fixere tonerne, men det bliver ikke let ... Du vil finde to større, og to mindre, som er svagere i tonen, men skarpere tegnet: dette kommer af, at jeg har sammentrængt åbningen for meget i den karton, som dækker objektivet."

I museet i Chalon, findes en blænder som kan udvides og sammentrækkes ligesom iris i øjet.

Litteraturhenvisning:

Fotografiet blev fundet af Helmut Gernsheim, i England 1952. Niépces letters 1816-1817. Fransk udgave 1973.

"Objektiv" - September 1982. Side 54-66.

Henri Cartier-Bresson

Af F. Berendt.

I anledning af Henri Cartier-Bressons 75 års fødselsdag den 22 august 1983, har Louisiana vist en enestående samling af denne store fotografers billeder.

Dog manglede nogle af hans bedste fra Amerika - men dette må bero på en "skæv" udvælgelsesprocedure.

Bressons holdning til fotografiet som æstetisk udtryksmiddel skulle fremgå med al tydelighed af hans forord til det udleverede katalog fra udstillingen,

Som billedinteresseret fotohistoriker var det en fryd, at se disse billeder "in natura" - skildrende livets mangfoldighed, en mangfoldighed, man kun kan fatte, hvis man har mulighed for eller energi til at begive sig ud og opleve det som sker omkring en.

Henri Cartier-Bresson's "værktøj" har altid været det diskrete småbilledkamera Leica. Importøren havde i samarbejde med Ole Schelde arrangeret en lille udstilling af disse små nydelige apparater. På væggen hang en Leica-plakat som blev erhvervet på D.F.S.'s eks-kursion til Berlin i foråret.

Desværre er udstillingen taget ned, men det er bestemt ulejligheden værd, at skaffe sig viden og indblik i hans verden og livssyn.

LONDON 1938.

PRAKTICA

- PRAKTIFLEX 1938-1947 første enøjede spejlreflekskamera i verden med skruegevind.
- PRAKTICA 1948-1950 Praktica-objektivtilslutning M 42xl indføres.
- PRAKTICA FX 1951-1952 blitzkontakt for X og FP-kontakt, kontakt i bunden.
- PRAKTICA FX 1952-1953 blitzkontakt for X og FP-kontakt, kontakt på forpladen.
- PRAKTICA FX 1953-1954 blitzkontakt for X kontakt, kontakt på forsiden.
- PRAKTICA FX 1954-1955 blitzkontakt for X-kontakt, standardiseret tilslutning på kameraets forside. Lysskakt med aftagelig prismesøger.
- PRAKTICA FX 2 1956-1957 blitzkontakt for X og FP kontakt, standardiseret tilslutning på kameraets forside. Blændeautomatik for automatisk for spring og trykblændeobjektiver.
- PRAKTICA FX 3 1956-1957 tekniske data som FX 2, "3" var internt kendetegn.
- PRAKTICA FX 2 1957-1958 blitztilslutning for X og F.kontakt, standardiseret tilslutning på kameraets forside.
- PRAKTICA IV 1959-1964 fast Pentaprismesøger indføres.
- PRAKTICA IV B 1961-1964 belysningsmåler med Selenelement indføres.
- PRAKTICA IV M 1961-1964 indførelse af puntmåling i snitbilledet.
- PRAKTICA IV BM 1961-1964 kombination af modellerne IV B og IV M.
- PRAKTICA IV F 1962-1964 fresnelle-linsen indføres.
- PRAKTICA IV FB 1963-1964 som model IV F, dog med belysningsmåler.
- PRAKTICA V F 1964-1965 indførelse af spejlrefleks.
- PRAKTICA V FB 1964-1965 som model V F, dog med belysningsmåler.
- PRAKTICA NOVA 1965-1968 moderniseret kamerahus.
- PRAKTICA NOVA B 1965-1968 som model NOVA, dog med belysningsmåler.
- PRAKTICA MAT 1965-1969 første europæiske enøjede spejlreflekskamera med TTL-måling.
- PENTAFLEX SL 1967-1968 som model NOVA dog med begrænsede lukketider.
- PRAKTICA ELECTRONIC 1968-1969 elektronisk styrede belysningstider.
- PRAKTICA NOVA I 1967-1972 PENTACON-LOADING filmladesystem indføres. Fast tidsindstilling.
- PRAKTICA NOVA IB 1967-1974 som model NOVA I, dog med belysningsmåler.
- PRAKTICA SUPER TL 1968-1974 TTL-måling med PENTACON-LC lysmålersystem.
- PRAKTICA LLC 1969-1975 første enøjede spejlreflekskamera i verden med TTL-måling ved åben blænde. Metal-lamellukker.
- PRAKTICA L 1969-1975 som model LLC, men uden belysningsmåler.
- PRAKTICA LB 1972-1975 som model L, dog med belysningsmåler.
- PRAKTICA VLC 1974-1975 som model LLC, dog med udskiftelig søgerelement
- PRAKTICA LTL 2 1975-1977 som model LTL, dog med lyspunkt måling.
- PRAKTICA SUPER TL 2 1976-1978 som model TL, dog med stållamellukker.
- PRAKTICA L 2 1976-1979 som model L
- PRAKTICA LB 2 1976-1977 som model LB
- PRAKTICA LTL 3 1976-1978 som model LTL
- PRAKTICA PLC 2 1976-1978 som model LLC
- PRAKTICA VLC 2 1976-1978 som model VLC fælles for de sidste 5 modeller er at finishen er væsentlig forbedret.

O B J E K T I V

29/1984.

APRIL

GENERALFORSAMLING I HERNING 1984.

- DET STORE PROGRAM.

DANMARKS FOTOMUSEUM ÅBNET.

- REPORTAGE FRA HERNING
4 BILLEDSIDER.

- DANSK FOTOHISTORISK SELSKABS
GAVE TIL MUSEET.

- DAGUERREOTYPIKAMERAETS HISTORIE.
Ved Flemming Berendt.

- FOTOGRAFIET SOM BILLEDE OG HISTORISK
KILDEMATERIALE. 1 DEL.
Af G.O. SVANE.

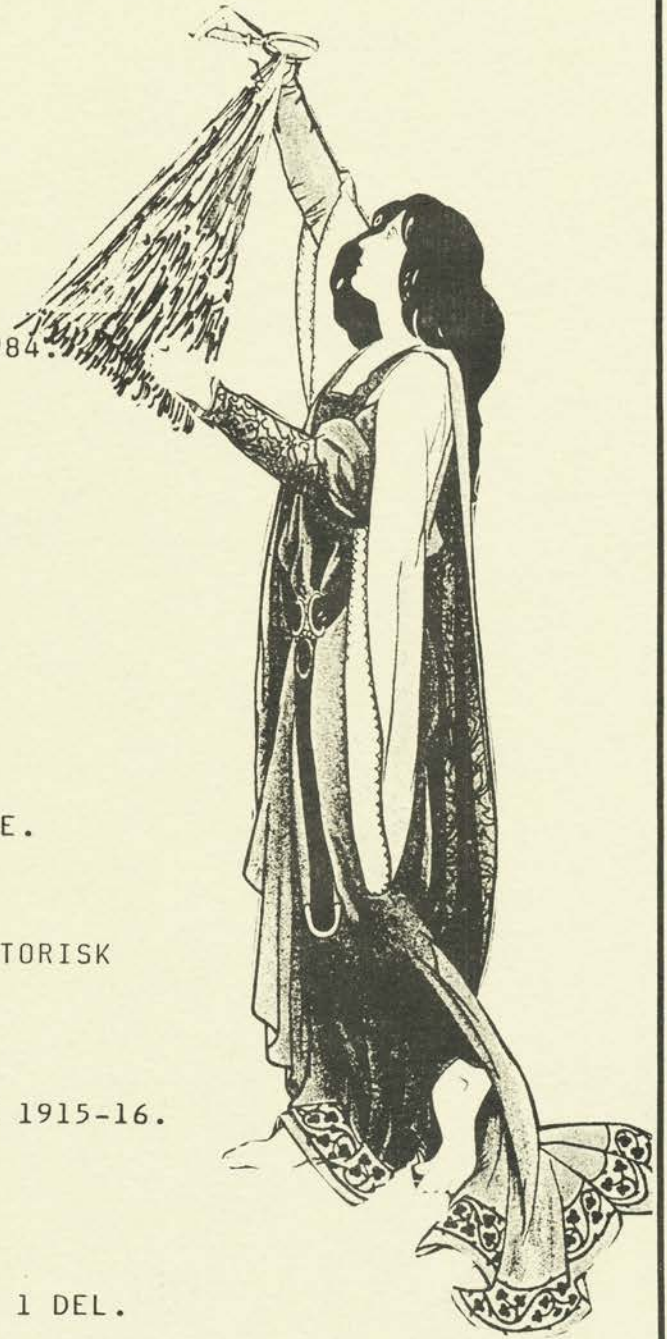
- LIVGARDENS BEFALINGSMANDSSKOLE 1915-16.
Af Per Ask Nielsen.

- "PENCIL OF NATURE".
NEGATIV OG POSITIV PROCESSEN.
WILLIAM FOX TALBOT. 1800-1877. 1 DEL.
Ved F. Berendt.

- KODAK - DET AT VÆRE KLAP-SAMLER.
Ved F. Berendt.

- HELVEDSILD - EPISODE.
Af Kylie Topp.

- ET HJÆLPEMIDDEL FOR FOTOGRAFEN.
Af A.S. Plaifair.
Oversat af Ole Schelde.

God jul og godt nytår.

J. RASMUSSEN

ASSENS

Torben Lind

PHOTOGRAFICA ApS

Skindergade 41, 1159 København K

Telefon 01 - 12 62 52